Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1,30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIV. Celovec, petek, 21. marec 1969 Štev. 11 (1395)

Opustimo malenkostne prepire

kadar gre za življenjske interese našega ljudstva

„Danes je v modi kritika, ne samo pri nas na Koroškem, ampak v svetu sploh. Pri nas ta kritika ni v modi le pri mladih, marveč zlasti pri vseh tistih, ki so po drugi svetovni vojni skoraj dve desetletji stali ob strani. Niso se hoteli vključiti v enotni slovenski kulturni prostor, ker so videli steno na Karavankah, češ, da je tam druga družba, s katero ne morejo delati. Sedaj, ko je koncil dovolil tudi dialog z drugače mislečimi, ko je v domovini zavel nov duh demokracije in liberalizacije, sedaj naenkrat so našli nove načine dela in naenkrat naj bi bilo napačno vse, kar je do sedaj bilo storjenega," je ugotovil predsednik dr. Franci Zwitter na sobotnem občnem zboru Slovenske prosvetne zveze (o katerem podrobno poročamo na 3. strani današnje številke), ko je zavzel stališče k raznim aktualnim vprašanjem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Vendar lahko pravimo, je dalje naglasil dr. Zwitter, da nimamo potrebe, da bi spreminjali svoja stališča. Naš odnos do matičnega naroda je bil vedno isti, vedno smo stali na stališču, da manjšina ne more obstojati brez neposredne zveze z narodno celoto. Za to prepričanje so nas ekskomunicirali, za to prepričanje smo bili „nelojalni" in „izdajalci domovine". **Vse to breme smo nosili, ker smo se zavedali, da smo na pravilni poti in da bo prej ali slej prišel čas, ko bodo vsi spoznali to potrebo. In danes to res doživljamo, ko tudi tisti, ki so doslej kritizirali to naše gledanje, prav tako uvidijo potrebo, da smo živo povezani z narodno celoto.**

„Srečni smo, da smo uspeli s tem svojim delom, da je prišlo do tako živahne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo. Spominjamo se prvih gostovanj, ki smo jih organizirali: kako je bilo težko, kako smo morali prositi oblasti za dovoljenje. Danes je to samo po sebi razumljivo. Danes je praznik, kadar pride ljubljanska Opera v Celovec — ne samo za slovensko, ampak za vse ljudstvo v deželi. To je lep uspeh našega dela. Prav tako nas veseli, da danes tudi desničarsko usmerjeni koroški Slovenci čutijo potrebo po gostovanjih iz matične domovine in da so sami za gostovanja v Sloveniji. Tudi to je treba poudariti, zlasti ko skušajo nekateri napraviti vtis, kakor da bi se šele danes rodila kulturna izmenjava, kakor da bi se šele danes začela gostovanja v Sloveniji oziroma iz Slovenije na Koroškem. **Srečni in veseli smo, da smo do tega privedli s svojim delom in da je danes to naše prepričanje in to naše delo postalo skupna last vseh koroških Slovencev. V tem smislu pozdravljamo to spreobrnjenje druge strani in jo vabimo: pridite, da bomo skupaj delali naprej za razvoj naše slovenske kulture. Za skupno delo čas nikdar ni preuranjen, poznati je treba samo eno — delo in skrb za obstoj našega ljudstva."**

V dokaz, kako važna in potrebna je združitev vseh sil v obrambo slovenskega življa, je dr. Zwitter opozoril na najnovejše šovinistične napade na slovenske zadružne domove v Velikovcu in Dobrli vasi. Čeprav gre pri tem za sila nekulturno delo, je poudaril govornik, tudi na našem kulturnem zboru odločno protestiramo proti tem zločincem, ki nočejo miru v deželi in nočejo bratstva med narodi, ki hočejo naprej živeti od spora in sovraštva. Odločno protestiramo in pričakujemo, da bodo oblasti končno našle krivce in jih primerno kaznovale, da se take stvari ne bodo več dogajale.

„Takšni dogodki niso udarec samo proti nam, ampak so udarec proti miru v deželi, proti tistim tudi med večinskim narodom vedno močnejšim silam, ki hočejo mir v deželi, ki hočejo bratstvo med narodi, proti tistim, ki so bili za odprto mejo, za kulturno izmenjavo, ki jo danes vsebolj podpirajo. Proti vsemu temu je naperjen ta udarec in niso to dejanja zlikovcev, kakor so nekateri skušali prikazovati, marveč je to organizirano delo. Ko protestiramo proti takim dejanjem, je naša skrb iskrena, protestiramo iz iskrene zaskrbljenosti za mir v deželi."

Potem je dr. Zwitter naglasil potrebo po vključevanju koroških Slovencev v gospodarsko sodelovanje med Koroško in Slovenijo ter poudaril, da v današnjem času brez gospodarske osnove tudi kulturnega delovanja ne more biti. Če nimamo gospodarske osnove, lahko še tako delamo iz idealizma, pa ne bomo prišli naprej. V tem je tudi vzrok gospodarske zaostalosti naših ljudi in našega ozemlja skozi vsa desetletja. Bali so se, da bi se naš človek kulturno razvil, da bi ostal zvest svojemu ljudstvu, če bi bil gospodarsko trden. Zaradi tega so skozi desetletja zapostavljali naše kraje in morajo danes sami priznati, da je to dejansko gospodarsko najbolj zaostalo ozemlje v Avstriji.

Zavedati se je treba, da ni kulturnega življenja in kulturnega razmaha brez gospodarske hrbtenice. Zato je tudi naša zahteva, da je država, v kateri živimo, v kateri plačujemo davke, napram kateri izpolnjujemo vse obveznosti, da je prav ta država v prvi vrsti dolžna, da gospodarsko in gmotno podpre tudi naša kulturna stremljenja. To je zajamčeno v členu 7 državne pogodbe in je zajamčeno v členu 68 senžermenske pogodbe. S tega občnega zbora zato rotimo in prosimo, da naj končno izpolnijo večkrat dano obljubo, da bo Avstrija stalno podpirala kulturne in gospodarske težnje koroških Slovencev. Prosimo in rotimo, da bi končno enkrat izpolnili te obljube, da bomo dejansko lahko v polnem razmahu razvijali našo kulturo.

Posebej je dr. Zwitter govoril o šolskem vprašanju in v tej zvezi ponovil zahtevo po gradnji lastnega poslopja za slovensko gimnazijo ter po priznanju pravice javnosti slovenski kmetijski šoli v Podravljah, medtem ko je z ozirom na osnovno šolstvo poudaril, da je v prvi vrsti na nas samih, da poskrbimo za prijave otrok k dvojezičnemu šolstvu. Nadalje je ugotovil, da v zadnjem času doživljamo napade tudi na slovenski jezik v cerkvi ter opozoril na krivice, ki se dogajajo s strani cerkvenih oblasti. Potem je nakazal potrebo po lastnem kulturnem referatu pri koroški deželni vladi, ki bo usmerjal našo kulturo in ki bo hkrati lahko tudi povezovalni člen s kulturo narodasoseda, da bo dejansko prišlo na Koroškem do tistega sožitja, o katerem se toliko govori.

„Mi smo za sožitje in smo to svoje prepričanje in svojo iskreno pripravljenost skozi vsa leta vedno spet dokazali. Nešteto napadov smo prezrli, molčali smo k raznim izbruhom, vedno spet smo pričakovali, da bo končno prišlo do takega vzdušja, v katerem bo možno mirno sožitje. Vendar je vprašanje, ali mora manjšina vedno molčati, ali se od nje lahko zahteva, da stalno samo nosi bremena, da pa nikdar ni deležna priznanja za svoje delo? Zato pa danes zahtevamo, naj končno pristopijo k reševanju odprtih vprašanj. Hočemo mirno sožitje, tako v deželi kakor tudi preko odprtih meja, ki danes združujejo narode. Danes je vendar čas, ko v pripadniku drugega naroda ne vidimo sovražnika, ampak samo tistega, s katerim skupno gradimo boljšo bodočnost in bolj humane odnose, da bo končno prišlo do tistega zbližanja, o katerem toliko govorijo — do združene Evrope. Toda to združeno Evropo moramo začeti graditi na lastni zemlji, na vasi, od človeka do človeka, kajti sicer je nikdar ne bomo zgradili."

Ob koncu svojega obširnega pregleda je dr. Zwitter dejal, da je treba pogledati dejanskemu stanju v oči, ko delamo obračun in načrte za bodočnost. Če bomo resno videli položaj, potem ne bo več časa za malenkostne prepire, tudi ne za ideološke prepire, ki jih prej nismo poznali. Slej ko prej velja, da ni abstraktnega Slovenca, vsak človek je nekako politično usmerjen na eno ali drugo stran, ampak pri narodnih vprašanjih moramo biti vsi enotni. **„Če delamo danes na tem občnem zboru načrte za bodočnost, potem imejmo kot glavno samo eno misel, to je, da je treba skupaj delati in ne gledati, kdo bo prednjačil, kdo ne bo prednjačil, kdo bo enega ali drugega ob kakšni priložnosti okrog prinesel, kot se tako lepo pravi. Gre za to, da našemu človeku pomagamo, da skrbimo, da bo končno prišlo do kulturnega razmaha, do kulturnega življenja vsepovsod do zadnje naše vasi. Pojdimo skupaj tudi do sosedov, do tistih, ki so drugega mišljenja, da pravtako spoznajo potrebo po kulturni slogi, po narodni slogi, kadar gre za narodne koristi, da opustimo vse politikantstvo, kadar gre za življenjske interese našega ljudstva!"**

Štajerska in Koroška v revoluciji

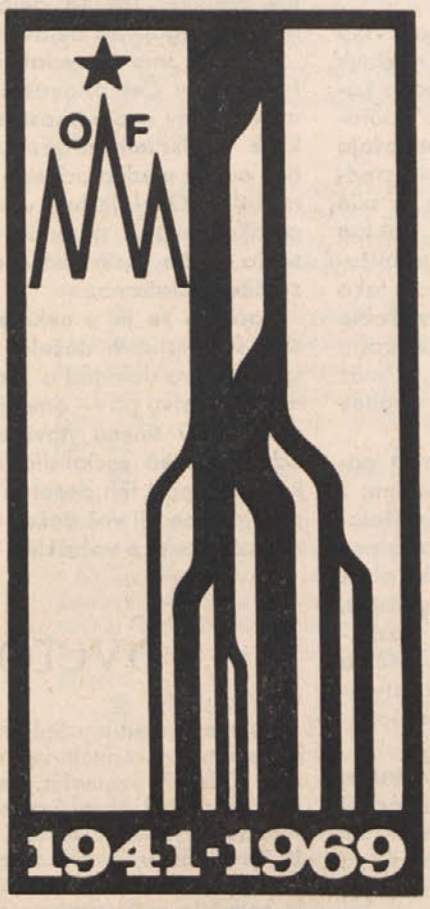

Kakor smo v našem listu že poročali, bo letošnja osrednja proslava ob slovenskem državnem prazniku v Velenju, in sicer 27. aprila. Uradni naziv prireditve je „ŠTAJERSKA IN KOROŠKA V REVOLUCIJI", ker bo glavni poudarek na 25-letnici slavnega pohoda XIV. divizije na Štajersko in od tam na Koroško, mimo spomina na boje štajerskih in koroških partizanskih enot pa bo prireditev veljala tudi počastitvi obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte slovenskega naroda.

V Velenju pričakujejo, da se bo tega velikega zborovanja udeležilo več kot sto tisoč ljudi iz cele Slovenije, prav tako pa bodo vabili predstavnike drugih jugoslovanskih republik ter tudi zastopnike avstrijskega dela Koroške in Štajerske z namenom, da bi prireditev prispevala h krepitvi solidarnosti in sožitja med sosednimi deželami

Tito ponovno predsednik ZKJ

Z izglasovanjem programskih dokumentov in statuta ter izvolitvijo novega vodstva se je v Beogradu minulo soboto zaključil IX. kongres Zveze komunistov Jugoslavije, ki je teden dni na plenarnih sejah ter zlasti v komisijah zelo izčrpno razpravljal o doslej prehojeni poti in o bodočih nalogah, ki jih bo morala ZKJ izpolnjevati pri nadaljnjem razvoju Jugoslavije.

Poseben poudarek je bil nedvomno na dveh stvareh — na nadaljnjem utrjevanju in razvijanju samoupravnega sistema in s tem povezane gospodarske reforme ter na doslednem priznavanju in uresničevanju zunanje politike, ki temelji na načelih neodvisnosti in suverenosti, enakopravnega sodelovanja in prijateljstva, kar najbolj uspešno prispeva k ohranitvi in utrditvi miru v svetu. O teh problemih so na kongresu razpravljali zelo obširno in izčrpno, saj je v razpravah sodelovalo kar 400 diskutantov; poleg tega pa je bilo predloženih več kot 200 predlogov za spremembo in popravke kongresnih dokumentov, tako da je delo kongresa res potekalo na visoki ravni ter so v njegovih zaključkih prišla do izraza najširša stališča.

Na kongresu je bilo posebej govora tudi o narodnih manjšinah in njihovi vlogi pri razvijanju odnosov med sosednimi narodi in državami. Tako je bilo poudarjeno, da je od politike matične države in matičnega naroda do manjšine, prav tako pa seveda tudi od odnosa med državami in pogojev, ki jih ima manjšina za svoj razvoj, v prvi vrsti odvisno, ali je manjšina jabolko spora ali pa most prijateljstva med sosednimi deželami. „Ni dvoma, da je pravica in dolžnost matičnega naroda, da skrbi za tisti del svojega narodnega telesa, ki živi ločen od njega. Toda ta skrb nima nič skupnega s političnimi spekulacijami in izkoriščanjem manjšine za razne politične cilje, ki s samo manjšino nimajo nobene zveze. Pravi odnos matičnega naroda ter prava in resnična skrb se izraža v tem, da omogočimo, da manjšina, ki živi v neki drugi deželi, kar najmanj občuti mejo, ki jo ločuje od matičnega naroda, da se vključuje in sodeluje pri ustvarjanju narodne kulture, da sodeluje in je udeležena pri dosežkih vsega naroda, a da je istočasno ustvarjalno vključena v skupnost, v kateri živi."

Pri tem je bilo zlasti opozorjeno tudi na politiko odprtih meja in dobrih sosedskih odnosov, kajti v takih pogojih „lahko uspešno ustvarjamo povezovanje naše slovenske narodne manjšine z matičnim narodom. Ustvarjeno je tudi ugodno ozračje za reševanje posameznih problemov, ki vsekakor nastajajo in na ta način manjšine stvarno postajajo most sodelovanja in prijateljstva, še več, postajajo tudi dejavnik miru in stabilnosti."

Kongres je izvolil tudi novo vodstvo KZJ. Za predsednika je bil znova izvoljen Josip Broz Tito, ki je naglasil, da je kongres iskal najboljše rešitve in jih tudi našel, zdaj pa je treba te rešitve izvesti v življenje. Novo vodstvo ZKJ se tudi po svojem ustroju bistveno razlikuje od dosedanje ureditve, kajti gre za kolektivno vodstvo, ki ga predstavlja 15-članski izvršni odbor, v katerem so poleg predsednika še po dva zastopnika republiških organizacij ZK Hrvaške, Slovenije (Edvard Kardelj in Stane Dolanc), Srbije, Bosne in Hercegovine, Makedonije in Črne gore ter po en zastopnik avtonomnih pokrajin Kosova in Vojvodine. —

Letos aprila bodo v Jugoslaviji splošne volitve, kjer bodo izvolili nove poslance in funkcionarje na občinski, republiški in zvezni ravni. Priprave za volitve so v polnem teku ter po vsej državi skrbno izbirajo ljudi, ki bodo kandidirali za posamezne funkcije. Tako je bilo tudi predlagano, da bo za novega predsednika zveznega izvršnega sveta, torej zvezne vlade, kandidiral Mitja Ribičič, nekdanji član slovenske vlade.

Miroljubno sožitje med državami

je osnova za mir in napredek v svetu

Na IX. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije je predsednik Tito v svojem obširnem poročilu, ki se je nanašalo na sedanje notranje in mednarodne probleme ter vlogo ZKJ v socialističnem samoupravnem sistemu, podrobno ocenil tudi trenutni položaj v svetu ter zavzel stališče k raznim aktualnim vprašanjem mednarodne politike. Pri tem je ugotovil, da se položaj v svetu v zadnjih letih ni bistveno spremenil, čeprav so bili storjeni ogromni napori za pomiritev in mirno reševanje spornih vprašanj. Poudaril je, da do danes ni bilo rešeno nobeno od večjih vprašanj, ki bremenijo mednarodne odnose in ogrožajo svetovni mir. Nasprotno, kopičijo se novi problemi, ki še bolj zapletajo položaj na svetu in ga ustvarjajo nevarnejšega, zlasti za majhne narode.

V svojem referatu je potem med drugim naglasil:

Namesto da bi slabela, se je blokovska delitev še bolj zaostrovala v škodo majhnih in srednjih držav in dobivala s tem novo kakovost. Zlasti poskusi neposrednega sporazumevanja nekaterih velikih sil prinašajo vedno večjo zaskrbljenost majhnim in srednjim državam zavoljo možnosti, da bi bile ogrožene njihove življenjske koristi. Takšna politika nekaterih velikih sil nas ne približuje niti k miru niti k stabilnosti in prav tako ne zagotavlja varnosti majhnih držav. Samo z borbo za dosledno in splošno uporabo miroljubnega sožitja med državami je moč zagotoviti trajno in trdno osnovo za utrditev miru in hitrejši napredek v svetu.

Jugoslavija pripisuje poseben pomen političnemu razvoju v Evropi in odnosom z evropskimi, še posebej s sosednjimi deželami. V Evropi je prišlo do pomembnega pozitivnega razvoja, do svobodnejših oblik sodelovanja med državami in do ozračja, ko bo moč premagati razcepljenost. Vzdušje hladne vojne je postopoma nadomeščala politika popuščanja napetosti, kar je ustvarjalo možnosti za bolj vsestransko sodelovanje med evropskimi državami.

Čeprav je zadala oborožena intervencija v Češkoslovaški resen udarec takšnemu ugodnemu razvoju, moremo ugotoviti, da so evropske države globoko zainteresirane, da bi preprečili vrnitev hladne vojne in omogočili nadaljevanje začetih procesov, seveda ob doslednem spoštovanju neodvisnosti, suverenosti, ozemeljske nedotakljivosti in načela nevmešavanja.

Pozitivni razvoj v Evropi napoveduje možnost sprememb v pristopih in poteh za reševanje odprtih evropskih problemov. Vse bolj se krepi prepričanje, da je moč urejati vprašanje evropske varnosti in Nemčije le po poti nadaljnjega zbliževanja in sodelovanja med evropskimi državami. Pri tem je nujno treba izhajati iz dejstva, da obstajata dve nemški državi in da so sedanje meje nespremenljive.

Naši odnosi z evropskimi državami dobivajo vse globlje in bogatejše oblike gospodarskega, kulturnega in političnega sodelovanja. To se odraža tudi v vse bolj intenzivni izmenjavi mnenj in v srečanjih na državni in družbenopolitični ravni. Odnosi Jugoslavije z deželami zahodne Evrope so pomemben primer uspešnega sodelovanja držav z različnimi družbenimi ureditvami. Sočasno so takšni odnosi temelj stabilnosti in koristen prispevek širšemu evropskemu sodelovanju.

Posebno pozornost posvečamo razvoju odnosov s sosednjimi deželami. Odnosi, ki jih razvijamo z Italijo in Avstrijo, so po našem prepričanju vzgled plodnega in vzajemno koristnega sodelovanja. Široka odprtost meja s tema deželama zgovorno priča o visoki stopnji dobrih sosedskih odnosov.

V naših odnosih s socialističnimi deželami — našimi sosedami — so razlike. Jugoslavija je kot socialistična dežela vselej prisojala velik pomen sodelovanju z drugimi socialističnimi deželami in je videla v tem skupne interese za krepitev miru, mednarodnega sodelovanja in razvoj socializma v svetu. Posebej je treba poudariti, da je bilo moč doseči vidne uspehe in rezultate v našem sodelovanju zahvaljujoč temu, ker so temeljili na načelih spoštovanja suverenosti, neodvisnosti, enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve.

Vojaška intervencija petih socialističnih držav v Češkoslovaški pa je negativno vplivala na razvoj sodelovanja. Zavoljo našega načelnega stališča do te intervencije je stagniralo in se zožilo naše sodelovanje na področju političnih in partijskih odnosov. Naše stališče v zvezi z dogodki v Češkoslovaški je bilo Sovjetski zvezi in nekaterim drugim socialističnim deželam povod za široko protijugoslovansko gonjo, „kritiko" in napade na temelje našega socialističnega samoupravnega sistema in naše neodvisne zunanje politike. Takšna dejavnost je nenehno navzoč negativen dejavnik v naših odnosih.

Večkrat smo povedali naše stališče o intervenciji v Češkoslovaški. Ta akcija, ki pomeni kršitev neodvisnosti suverene dežele in ki je v odkritem nasprotju s splošno sprejetimi načeli mednarodnega prava in ustanovne listine OZN, je hud udarec interesom napredka, miru in svobode — toliko bolj, ker so jo storile socialistične dežele in v imenu zaščite socializma.

Sočasno se je v nekaterh vzhodnoevropskih socialističnih deželah pojavila tudi nesprejemljiva doktrina o „kolektivni", „integrirani", v bistvu pa — omenjeni suverenosti. Ta doktrina v imenu navidezne višje stopnje odnosov med socialističnimi deželami zanika suverenost teh dežel in poskuša uzakoniti pravico ene ali več dežel, da morejo po lastni oceni celo z vojaškimi intervencijami vsiliti svojo voljo drugim socialističnim deželam.

Mi seveda odločno zavračamo takšno zasnovo kot nasprotno temeljni pravici vseh narodov do neodvisnosti in načelom mednarodnega prava. Razen tega je takšna zasnova tudi v nasprotju z interesi borbe za socializem.

Vendar želimo tudi ob tej priložnosti poudariti, da se Jugoslavija, ne oziraje se na obstoječe razlike v stališčih, zavzema za to, da bi premagali nastale težave, in za nadaljnji razvoj odnosov z vsemi socialističnimi deželami, ker je to v skupnem interesu naših narodov, miru in socializma. Čas in praksa bosta najboljši sodnik pravilnosti določene politike.

Kot socialistična in neuvrščena dežela bo Jugoslavija razvijala vsestransko sodelovanje z vsemi deželami na načelih enakopravnosti, neodvisnosti, suverenosti in spoštovanja ozemeljske nedotakljivosti vseh dežel. Skladno s temi načeli se bo še naprej dosledno borila proti politiki sile, nadoblasti in vmešavanju v notranje zadeve drugih držav, prepričana, da s takšno usmeritvijo brani tudi lastno neodvisnost. Ne sprejemamo nobenega omejevanja neodvisnosti in suverenosti, ne oziraje se na motive in argumente, s katerimi ga poskušajo opravičiti.

Svetovna trgovina narašča

Posebna študija Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT) ugotavlja, da se je v letu 1968 obseg izvoza v svetovnem merilu povečal za 12 %, s čimer je bil dosežen nov povojni rekord. Hkrati se je povečala tudi svetovna proizvodnja, ki je bila lani za 6 odst. večja, medtem ko je v letu 1967 znašal porast le 4 %.

V primerjavi z letom 1958 se je stopnja naraščanja svetovnega izvoza lani več kot podvojila. Sploh je vrednost svetovnega izvoza v zadnjih desetih letih stalno naraščala ter se je povzpela od 108 milijard dolarjev v letu na 240 milijard dolarjev v lanskem letu.

Tako kot že v prejšnjih letih, so tudi lani izkazovale industrijske države daleč pretežni del porasta svetovne trgovine. Vendar pa statistični podatki kažejo tudi precejšnje razlike med naraščanjem izvoza in uvoza v posameznih državah, kar je prišlo še posebej do izraza v njihovih zunanjetrgovinskih bilancah. Vsekakor je zanimivo, da se je prejšnji dolgoletni presežek v zunanjetrgovinski bilanci Amerike, ki je še leta 1967 znašal 2,5 milijarde dolarjev, v letu 1968 spremenil v 1,3 milijarde dolarjev primanjkljaja, medtem ko se je presežek EGS v istem času več kot podvojil: povečal se je od 1 milijarde dolarjev v letu 1967 na 2,1 milijarde lani. Celotni zunanjetrgovinski primanjkljaj EFTA se je lani v primerjavi z letom 1967 znižal za 200 milijonov dolarjev na 6,4 milijarde dolarjev. Zelo ugoden razvoj svoje zunanjetrgovinske bilance pa je lani zaznamovala Japonska, ki je svoj primanjkljaj, kateri je leta 1967 znašal še 1,2 milijarde dolarjev, lani praktično docela odpravila.

Pa tudi države v razvoju so imele od povečanega uvoza industrijskih držav določene koristi. Lani so namreč države članice OECD (Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj) uvozile iz držav v razvoju za okoli 13 % več blaga kot v predhodnem letu, medtem ko je v letu 1967 obsegal ta porast le 4 %. Glede trgovine vzhodnih držav pa strokovnjaki sodijo, da je bila povprečna stopnja porasta trgovine v celotnem območju teh držav tudi lani enako visoka kot prejšnja leta, namreč 7 %, vendar je bila ta stopnja v posameznih socialističnih državah dokaj različna.

Že iz teh nekaj podatkov je razvidno, da svetovna trgovina kljub raznim težavam in oviram močno napreduje; hkrati pa vse kaže, da bo šel razvoj tudi letos v tej smeri naprej.

„Tretji svet" v razvoju

Tudi tako imenovani „tretji svet" — dežele v razvoju — se polagoma otresa svoje zaostalosti in počasi ubira korak z ostalimi predeli sveta. O tem pričajo poleg drugega razni veliki projekti za izgradnjo teh dežel, kakor je na primer gradnja nove ogromne elektrarne v Nigeriji.

Kljub krvavi državljanski vojni, ki se odvija na področju Biafre, je Nigerija v zadnjih letih uresničila smelo zamisel o izgradnji velike elektrarne na Nigru, ki bo dajala državi 70 odstotkov električne energije, ki jo Nigerija potrebuje za svoj nadaljnji razvoj.

Dela pri izgradnji jezu so se začela v letu 1964. Najprej je bilo treba očistiti veliko površino džungle in skopati umetno strugo za preusmeritev reke Niger. Izkopanih je bilo približno 4 milijone kubičnih metrov prsti in 5 milijonov kub. metrov skalovja.

Jez so zgradili ob otoku Kainju, ki deli reko Niger na dva rokava; kraj je kakih 400 kilometrov od večjih središč. Jez je visok 66 metrov, dolg pa 550 metrov. V njem je 12 zapornic oziroma prehodov za vodo, vsak s premerom po 9 metrov. Za gradnjo so porabili 200.000 ton jekla in 6.000 ton kovinskega ogrodja. Zgraditi so morali tudi 150 kilometrov asfaltiranih cest. Ob velikem umetnem jezeru, ki je nastalo za jezom, so pred gradnjo uredili desetine kilometrov pomožnih jezov, da bi zavarovali bregove pred vodno silo. Voda je poplavila obsežno področje, katerega prebivalstvo so preselili v povsem novo mestece „New Bussa", kjer imajo v načrtu tudi izgradnjo raznih industrijskih obratov. Ob vznožju jezu je zgrajena elektrarna, ki je dolga 350 metrov ter obsega 12 turbin po 80.000 kW zmogljivosti.

Z izgradnjo jezu in z ureditvijo toka reke Niger so se bistveno izboljšali pogoji za plovbo po tem afriškem veletoku. Od umetnega jezera bo imelo velike koristi tudi kmetijstvo; zmanjšala se bo nevarnost poplav, hkrati pa bodo tudi ob suši lahko namakali velike površine obdelane zemlje. Ob obali umetnega jezera pa naj bi se razvil ribolov.

655.000 obiskovalcev na dunajskem velesejmu

Tudi letošnji spomladanski dunajski mednarodni velesejem, ki je bil zaključen minulo nedeljo, je zabeležil lep uspeh. To velja zlasti glede zanimanja za to prireditev, saj so našteli skupno 655.000 obiskovalcev.

Nekoliko manj zadovoljni utegnejo biti razstavljavci, kajti tudi ob tej priložnosti se je pokazalo, da se ljudje sicer zanimajo za najrazličnejše eksponate, vendar jim čedalje bolj primanjkuje denarja za nakup.

PO ŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — V četrtek prihodnjega tedna bo prispel na uradni obisk na Dunaj zahodnonemški kancler Kurt Georg Kiesinger, ki bo razgovarjal s člani avstrijske zvezne vlade. V dneh od 14. do 18. aprila bo bival na uradnem obisku v Avstriji predsednik bolgarske vlade Todor Živkov, ki se bo odzval povabilu kanclerja Klausa. Meseca maja pa bo — kakor smo v našem listu že poročali — na povabilo zveznega predsednika Jonasa prispela na obisk v Avstrijo angleška kraljica Elizabeta.

NEW YORK. — Glavni tajnik OZN U Tant je sporočil, da je začela veljati konvencija proti rasni diskriminaciji, ki jo je leta 1965 izglasovala glavna skupščina Združenih narodov. Doslej je to konvencijo ratificiralo že več kot 30 držav. U Tant je ob tej priložnosti naglasil, da pomeni uzakonitev te konvencije važen korak včlanjenih držav za uresničevanje svojih v listini Združenih narodov sprejetih obveznosti.

BONN. — Letos jeseni bodo v Zahodni Nemčiji parlamentarne volitve. Socialdemokratska stranka je za svojega vodilnega kandidata imenovala predsednika stranke in sedanjega vicekanclerja ter zunanjega ministra Willyja Brandta, vodilni kandidat krščanskih demokratov pa je sedanji kancler Kiesinger. V političnih krogih računajo s tem, da bo izid volitev odločil tudi glede usode sedanje vladne koalicije; pri tem ne izključujejo možnosti, da bi socialni demokrati šli v koalicijo z liberalno FPD (ki je pred nedavnim podprla in s tem zagotovila tudi izvolitev socialističnega kandidata na predsedniških volitvah) in tako izrinili krščanske demokrate na položaj opozicije.

WASHINGTON. — Ameriški senat je z veliko večino glasoval za ratificiranje sporazuma o prepovedi širjenja jedrskega orožja. Za sporazum je glasovalo 83 senatorjev, proti pa le 15 članov senata, med njimi predvsem vodilni predstavniki desničarskih ekstremistov. Sporazum bo začel veljati, ko ga bo poleg treh jedrskih sil (Amerika, Sovjetska zveza in Anglija) ratificiralo najmanj 40 drugih držav, ki nimajo jedrskega orožja. Doslej je sporazum podpisalo okoli 90 držav, 10 držav pa ga je tudi že ratificiralo.

BUDIMPEŠTA. — Najvišji partijski in državni voditelji sedmih držav članic varšavskega pakta so imeli posvetovanje v Budimpešti, kjer so potem v skupni izjavi pozvali vse evropske države k sodelovanju pri utrjevanju miru in varnosti v Evropi. Poleg Sovjetske zveze so bile na sestanku udeležene še Madžarska, Romunija, Češkoslovaška, Bolgarija, Poljska in Vzhodna Nemčija. V zaključni izjavi je med drugim rečeno, da je razvoj v Evropi po drugi svetovni vojni treba priznati kot dejstvo, ki ga nihče ne more spremeniti. Politični opazovalci menijo, da je Sovjetska zveza na zasedanju v Budimpešti skušala doseči tudi skupno obsodbo Kitajske kot napadalca v sedanjem sovjetsko-kitajskem sporu, vendar ji to zaradi nasprotovanja Romunije ni uspelo. Pač pa je značilno, da je zasedanje trajalo samo dve uri, kar pomeni doslej najkrajšo vrhunsko konferenco v zgodovini varšavskega pakta.

ŽENEVA. — Razorožitvena konferenca Združenih narodov je po sedemmesečni prekinitvi ta teden spet začela z delom. Na podlagi sporazuma, ki sta ga dosegla ameriški delegat Gerard Smith in sovjetski delegat Aleksej Roščin (ki skupaj predsedujeta konferenci), bo konferenca tudi v bodoče zasedala vsak torek in četrtek. Delo te konference traja že več let, kajti na svojem prvem zasedanju se je 17-članski odbor sestal leta 1962.

MOSKVA. — Obe sovjetski vesoljski sondi „Venera 5" in „Venera 6", ki sta bili izstreljeni proti Veneri 5. oziroma 10. januarja, bosta svoj cilj dosegli 16. odnosno 17. maja. Zdaj sta od našega planeta oddaljeni že kakih 16 milijonov kilometrov, vendar zveza z njima brezhibno deluje, tako da so ob koncu prejšnjega tedna s signali iz Sovjetske zveze lahko izvedli tudi potrebne spremembe poleta.

LONDON. — Med svojim bivanjem v Angliji je žena umorjenega voditelja ameriških črncev pastorja Martina Luthra Kinga izjavila, da priznanje zdaj obsojenega atentatorja Jamesa Raya ni popolno, zato je treba nadaljevati prizadevanja, da bi izsledili in kaznovali tiste, ki v resnici nosijo odgovornost za ta zločin. „Ko govorim o tistih, ki so sodelovali pri umoru, potem vidim za Jamesom Rayem rasizem, ki je resnični morilec, kajti zarota rasizma in krivice je odgovorna za smrt mojega moža."

TOKIO. — Proti japonsko-ameriškemu vojaškem sporazumu je spet prišlo do velikih protestnih demonstracij, pri katerih je samo zadnjo nedeljo sodelovalo več kot 200.000 študentov.

OBČNI ZBOR SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE:

Novo izhodišče k nadaljnjim uspehom

Minulo soboto popoldne je v celovški Delavski zbornici zasedal občni zbor Slovenske prosvetne zveze, ki so se ga udeležili številni delegati in zastopniki krajevnih prosvetnih društev ter mnogi kulturni delavci iz vseh predelov južne Koroške. Predsednik dr. Franci Zwitter je posebej pozdravil tudi vrsto častnih gostov, med katerimi so bili predstavnik republiškega sveta Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije Silvo Ovsenk, zastopnika Slovenske prosvetne zveze v Trstu Dušan Kalc in Ignac Ota, veččlanska delegacija kulturno-prosvetnih organizacij kranjske občine pod vodstvom predsednika Milana Tepine, vodja manjšinskega oddelka pri deželnem šolskem svetu za Koroško okrajni nadzornik Rudi Vouk in drugi.

V imenu kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije je občni zbor pozdravil Silvo Ovsenk, ki je ob tej priložnosti naglasil željo, naj bi bilo tudi v bodoče **sodelovanje med Slovensko prosvetno zvezo v Celovcu in Zvezo kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije kakor tudi z vsemi včlanjenimi organizacijami „čim bolj tesno, čim bolj prisrčno in prijateljsko".** Sorodnost nalog in dela na Koroškem ter med Slovenci v Italiji je nakazal zastopnik tržaške SPZ Dušan Kalc, ki je želel, da bi bil občni zbor „pomemben in plodovit prehod uspešnega delovanja v še uspešnejše bodoče delo". Poudaril je potrebo po strpnosti in sodelovanju vseh zamejskih Slovencev ne glede na različna ideološka prepričanja ter ugotovil: **„Vaše naloge pri tem so enake ali vsaj podobne našim, zato je tudi vzajemna podpora v najrazličnejših oblikah neizpodbiten faktor pri uveljavljanju enotnega slovenskega kulturnega prostora kot jamstva za naš obstoj."**

Delovanje Slovenske prosvetne zveze in včlanjenih društev v minuli poslovni dobi se je zrcalilo v poročilu, ki ga je za upravni odbor podal tajnik Andrej Kokot. Pri tem je govoril o raznih centralnih prireditvah, ki so izzvenele kot mogočne manifestacije življenjske volje našega ljudstva ter njegove zvestobe slovenski besedi; hkrati pa so bile izraz nenehne skrbi in prizadevanja za razvoj slovenske kulture ter za obstoj slovenskega življa na Koroškem. Navajal je različna gostovanja naših skupin v Sloveniji oziroma obiske posameznih ansamblov iz Slovenije na Koroškem, kajti Slovenska prosvetna zveza je tudi v tej dobi nadaljevala poslanstvo, s katerim je prav ona že v prvih letih po vojni položila kljub takrat še velikim težavam temelje danes vsestranski plodni kulturni izmenjavi med Koroško in Slovenijo. Prav tako vzdržuje SPZ stike s sorodnimi organizacijami Slovencev v Italiji ter je to sodelovanje doživelo višek že z dvemi bratskimi srečanji zamejskih Slovencev — enkrat pri nas v Podjuni, drugič pa v Trstu.

Mimo takih večjih manifestacij je obsegala dejavnost Slovenske prosvetne zveze tudi razne oblike podrobnega dela, kot so na primer pevovodski in drugi tečaji, posveti s predstavniki včlanjenih društev, predavanja, ekskurzije, razstave in podobno; enako pa velja omeniti tudi pomoč, ki jo naša prosvetna centrala nudi včlanjenim društvom zlasti pri pripravi in izvedbi njihovih prireditev.

Zelo pester je bil v poročilu tudi pregled dejavnosti prajevnih Slovenskih prosvetnih društev. Čeprav se tajnik SPZ pri tem ni spuščal v podrobnosti, je bilo poročilo zanimivo. Pričalo je o tem, da je prosvetna dejavnost v nekaterih krajih in na posameznih področjih še izredno živahna in bogata, da pa so poleg teh tudi kraji in oblike prosvetnega udejstvovanja, katerim bo v bodoče treba posvetiti mnogo več pozornosti, da bo tudi tam zaživela nova aktivnost. Zato je tajnik ob koncu svojega poročila tudi izrecno naglasil, da bo **v bodoče treba s skupnimi močmi naše prosvetno delo še pospešiti, pri čemer naj bi bil občni zbor „novo izhodišče k nadaljnjim uspehom v našem prizadevanju za ohranitev slovenske kulture na Koroškem".**

O aktualnih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem je v obširnem referatu govoril predsednik dr. Franci Zwitter, katerega glavne ugotovitve objavljamo na posebnem mestu.

Kakor je bilo omenjeno že v poročilu upravnega odbora, tako je tudi predsednik nadzornega odbora Janko Ogris opozoril na preobremenitev posameznih odbornikov oziroma funkcionarjev, v čemer je vzrok, da niso bili doseženi še večji uspehi. Vendar pa je Slovenska prosvetna zveza tudi v zadnji poslovni dobi veliko napravila ter gre priznanje in zahvala vsem, ki so nesebično vlagali svoje sile in sposobnosti za procvit slovenske kulture in prosvete na Koroškem.

Poročilom je sledila obširna in živahna diskusija, v kateri so številni zastopniki krajevnih društev spregovorili o svojem delu in svojih izkušnjah ter zavzeli stališče k posameznim problemom. Pri tem je prišla do izraza zaskrbljenost spričo nenehnega zavlačevanja pri rešitvi življenjskih vprašanj koroških Slovencev: „Na vsakem občnem zboru imamo skoraj iste probleme," je dejal eden izmed diskutantov, „Avstrija bo morala končno enkrat napraviti bolj resne napore, če hoče dokazati, da misli iskreno pri izvajanju prevzetih dolžnosti." Ugotovljeno je bilo, da bi se problemi laže reševali, če bi vladalo strpno vzdušje. Kakor je po eni strani razveseljivo, da so v deželi na vodilnih položajih mnogi, ki se iskreno zavzemajo za sožitje, pa po drugi strani ni mogoče spregledati delovanja tistih krogov, ki nočejo miru in nočejo sprave. V tej zvezi je bilo opozorjeno na najnovejše izpade proti Slovencem in njihovim ustanovam ter ob odločnem protestu izražena zahteva, da je storilce treba izslediti in najstrožje kaznovati, hkrati pa razkrinkati in preprečiti delovanje zlasti tistim, ki s svojim protislovenskim hujskanjem pripravljajo tla za take atentate ter zastrupljajo ozračje v deželi.

Na občnem zboru je prevladovalo prepričanje, da ne bo miru na Koroškem, dokler ne bo nalogo zbliževanja med narodoma opravljala tudi šola. Že v šolski dobi bi morala mladina spoznati, da smo tudi Slovenci koroški deželani in avstrijski državljani, ne pa kakšen tuj element v deželi. Zato pa je tako važno prepričevati ljudi, da je na jezikovno mešanem ozemlju samo koristno, če se učimo obeh jezikov. Dolžnost staršev in dolžnost prosvetašev je, da skrbijo za prijavo otrok k dvojezičnemu pouku; toda tudi politični mandatarji bi morali ljudem jasno povedati, da za nikogar ni sramotno, če se na Koroškem uči tudi slovenskega jezika.

Ker je dolgoletni predsednik Slovenske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter prosil, da se ga zaradi preobremenitve razreši funkcije, je občni zbor za novega predsednika naše osrednje kulturno-prosvetne organizacije soglasno izvolil Hanzija Weissa, aktivnega prosvetnega delavca iz Št. Janža v Rožu, pa tudi sicer je bilo vodstvo SPZ bistveno pomlajeno, tako da bo lahko s svežimi silami nadaljevalo delo. To je v svoji kratki izjavi naglasil tudi novi predsednik, ki se je zahvalil dosedanjemu odboru in zlasti predsedniku dr. Zwittru ter izrazil prepričanje: če bomo delali ob podpori starejših, ki nam bodo pomagali s svojimi dolgoletnimi izkušnjami, potem bomo gotovo zabeležili uspehe pri našem skupnem delu za dosego naših skupnih ciljev.

■ Na predlog starega odbora je občni zbor izrekel posebno priznanje dosedanjemu predsedniku nadzornega odbora Janku Ogrisu: izvolil ga je za častnega predsednika Slovenske prosvetne zveze in mu s tem izrekel zahvalo za njegovo dolgoletno požrtvovalno in zgledno dejavnost na vseh področjih našega narodnega življenja.

■ Prav tako pa je občni zbor sprejel tudi sklep o podelitvi „Drabosnjakovega priznanja" zaslužnemu rojaku župniku Juriju Trunku, ki bo prihodnje leto dopolnil sto let, zdaj pa že skoraj pol stoletja živi v Ameriki, ker domovina zanj kot zavednega Slovenca in aktivnega narodnega delavca ni imela kruha.

S pozivom, da bi skupaj delali za še lepše uspehe, je predsednik Hanzi Weiss zaključil občni zbor, katerega ugotovitve in zaključki naj bi bili koristen vir črpanja novih optimističnih načrtov za bodoče delo v korist obstoja in razvoja ter kulturnega oplajanja slovenske narodnost. skupnosti na Koroškem.

Predsednik SPZ Hanzi Weiss:

S skupnimi napori na delo

za ohranitev in poživitev kulturnega udejstvovanja koroških Slovencev

Po sobotnem občnem zboru je sodelavec našega lista razgovarjal z novim predsednikom Slovenske prosvetne zveze Hanzijem Weissem, kateri je ob tej priložnosti v kratkih besedah obrazložil, kako si zamišlja glavne naloge in bodoče delo naše osrednje kulturno-prosvetne organizacije. Iz tega razgovora povzemamo nekaj njegovih misli:

● *Najprej smatram za potrebno poudariti, da je jasno, da bo razmerje Slovenske prosvetne zveze do Zveze slovenskih organizacij na Koroškem tudi sedaj, ko ni več personalne unije, ostalo tako, kot je bilo doslej. Temeljilo bo na iskrenosti, odkritosti in medsebojnem razumevanju.*

● *Kot član delegacije ZSO na nedavnem uradnem obisku v Ljubljani sem imel priložnost spoznati stališče matičnega naroda do koroških Slovencev; spoznal sem, da so ti odnosi osnovani na bratski ljubezni. Zavedamo se svojih dolžnosti do Avstrije, katere državljani smo. Prav tako pa hočemo ostati tudi živ del slovenskega naroda.*

● *K odnosu do koroških Slovencev drugega svetovnega nazora je treba ugotoviti, da je SPZ že vedno smatrala področje kulture in prosvete za vez med vsemi koroškimi Slovenci; to naj velja tudi za naprej. Naša naloga bo, da v bodoče razvijemo sodelovanje s Krščansko kulturno zvezo, in sicer — to posebej poudarjam — na podlagi iskrenega medsebojnega spoštovanja. Če bomo upoštevali načelo medsebojne iskrenosti, potem bomo s skupnimi napori dosegli ohranitev in poživitev kulturnega udejstvovanja koroških Slovencev.*

● *Živimo kot manjšina skupaj z večinskim narodom, ki ima svojo lastno kulturo. Tu naj velja načelo, da vsak doprinese svoj delež h kulturnemu življenju v naši deželi. Zato mora imeti manjšina pri tem za svoje organizacije enake pogoje, kot jih imajo organizacije večinskega naroda; kot šibkejša bi morala biti deležna tudi temu primerne podpore s strani dežele in države. Pri gotovih nemško-nacionalnih krogih bo ta zahteva naletela na odpor, toda priznati moramo, da imamo tudi pri večinskem narodu trezno misleče prijatelje, ki vidijo potrebo, da se manjšina ohrani in da ji je pri njenih prizadevanjih treba pomagati.*

● *Na žalost je pri nas na Koroškem še veliko takih, ki so o manjšini napačno informirani in s tega zornega kota gledajo na Slovence. Naša naloga je, da jih skušamo prepričati, da v nas ne bodo videli tujcev, marveč enakovredne in enakopravne prebivalce skupne domovine.*

● *Napotkov za naše bodoče delo nam ne bo treba šele iskati, kajti možnosti za delovanje v našem kulturnem življenju je dovolj. Če bomo izkoristili vse, bomo gotovo zabeležili uspeh in napredek. Naša prva naloga pa bo, da bomo postavili organizacijo na še bolj močne temelje in tako ustvarili pogoje za njen nadaljnji uspešni razvoj.*

Ob mednarodnem dnevu gledališč

Prihodnji teden — 27. marca — bomo spet obhajali mednarodni dan gledališč, katerega „praznovanje" je bilo sklenjeno pred leti na IX. zasedanju Mednarodnega gledališkega inštituta ITI v okviru UNESCO. Od takrat se v tej manifestaciji vsako leto — vsaj simbolično — združujejo odri, ljudje in dežele, ne glede na stil, jezik in druge za današnji svet tako značilne razdelitve.

Za skupno proslavljanje vsako leto objavijo poseben proglas, ki ga napiše kak znan pisatelj ali pesnik. Toda iskrene želje, da bi vsaj en dan v letu, sredi drvečega sistema tehnizacije in kominformnosti ljudje vseh kontinentov začutili v gledališču samega sebe, ponavljajo vsi na svojih deskah in sredi svojih problemov. Iskren lasten obračun s samim seboj, brez prilagojevanja in brez dogme je bilo vselej v dolgi zgodovini človeštva tudi gibalo gledališč — od antičnega do avantgardističnega.

Pravzaprav je skoraj nenavadno in na prvi pogled neprirodno, kako se je v človekovem ravnanju vsa ta stoletja neizprosno ohranila potreba po gledališču; gledališču, ki ni bilo nikoli niti praktično niti za kariero oblasti priporočljivo. Toda menda prav zaradi tega: ker je v dialektiki časa ohranjevalo ono drugo, živo in nepotvorjeno podobo ljudi in življenja. V vseh časih je bilo gledališče zaradi tega v konfliktu s povprečno, vladajočo moralo in kritično do trenutne oblasti, ki je vselej mislila, da je večna. Hkrati pa je zaradi tega, ker je izhajalo iz osnovnih, najbolj pristnih človeških usod in zagat, nujno moralo voditi v nacionalno prebujenje in socialne revolucije.

V tej svoji vlogi gledališče tudi danes, bolj kot marsikaj drugega, kar se laže zapiše na vihrajočo zastavo, intimno zbližuje narode med seboj in veže ljudi vseh nazorov in barv v eno človeštvo. Kljub fantastičnemu tehničnemu napredku smo v sodobnem svetu razklani in niti najosnovnejši pojmi nimajo na različnih koncih meja isti pomen. Sofoklej, Shakespeare in Brecht pa so pojmi, ki so enaki povsod. Res, dramatika nima iste gladke poti kot slikarstvo in ne prihaja na obisk z istim, vsem razumljivim jezikom avtorja samega; toda gledališka presaditev je v marsičem vredna še več, kajti izvirno pisateljevo misel izpoveduje vsakdo — v svojem jeziku in s svojo besedo.

Zrak in čas pometata po izpraznjenih gledaliških amfiteatrih Aten, Kartagine in Sitabenge; toda skrivnost človeškega očiščevanja v gledališču bo ostala živa še vnaprej — vsej atomizaciji, absolutizaciji in tipizaciji navkljub. Navsezadnje tudi iz povsem praktičnih razlogov: ker jamči ohranitev človeka. Za ljudi je pač še vedno najceneje in najmanj boleče gledati, če žrtvovanje za to očiščevanje opravljajo drugi — igralci.

Kdo ogroža mir v deželi?

Koroški Slovenci leta potrpežljivo čakamo na izpolnitev danih obljub najvišjih državnih predstavnikov, da bodo rešili še odprta vprašanja v zvezi s členom 7 državne pogodbe. Nad 10 let morajo naši dijaki prenašati stalni popoldanski pouk z vsemi negativnimi posledicami; vse obljube o gradnji lastnega šolskega poslopja so se izkazale kot neiskrene. Prenehali so tudi prej vsaj občasni razgovori med člani zvezne in deželne vlade ter predstavniki manjšine, ki naj bi prispevali k iskanju sporazumnega reševanja odprtih vprašanj.

Kljub temu smo koroški Slovenci potrpežljivo čakali in mirno prenašali tudi stalne provokacije nemških šovinistov proti nikakor zadovoljivi

Tako ne gre!

sedanji šolski ureditvi, proti materinščini v cerkvi, proti našim upravičenim prizadevanjem za obstoj in razvoj naše narodnostne skupnosti.

Nasprotno smo se vsa povojna leta trudili, da se vključimo v družbeno dogajanje v deželi in državi in sami brez javne pomoči nosili vsa bremena gospodarske obnove naših po nacistih med vojno oropanih in opustošenih domov ter kulturnih in zlasti gospodarskih ustanov. Zveza slovenskih zadrug in v njej vključene Hranilnice in posojilnice niso prejele niti vinarja odškodnine za oropano premoženje in utrpelo škodo; vlog, ki so bile prenešene v druge denarne zavode, nihče ni vrnil. Treba je bilo začeti popolnoma znova.

Načrt je bil jasen: manjšina brez gospodarske hrbtenice je v naprej obsojena na smrt; pa tudi kulturno življenje iz samega idealizma v današnjem času skozi daljšo dobo ni mogoče.

Le tako je razumeti strupeno reakcijo „Kleine Zeitung" in ostalega nacionalističnega tiska na pripombo predsednika ZSO, da je v zvezi z razvijajočim se gospodarskim sodelovanjem med Koroško in Slovenijo treba upoštevati tudi naše gospodarstvo, to tembolj, ker smo koroški Slovenci gospodarsko stalno zapostavljeni. Danes se vse ustanove od trgovinske zbornice in turističnih ustanov do podržavljenih obratov v Hüttenbergu in Borovljah trudijo za gospodarsko sodelovanje s Slovenijo — le koroški Slovenci se ne bi smeli vključiti. Ali naj so res samo most, preko katerega bodo drugi hodili in ga pohodili, ne pa most, ki povezuje? Ali koroški Slovenci smemo samo posredovati, sami pa ne participirati na razvoju, za katerega gre predvsem nam zasluga?

Tako vsaj si predstavljajo krogi okoli „Kleine Zeitung" in njim podobni „posredovalno vlogo" manjšine — toda Bog ne daj, da bi se koroški Slovenci morda vključili v gospodarsko sodelovanje z matičnim narodom! Kako je to na Južnem Tirolskem; ali naj statistično dokažemo, kako tam izgleda z avstrijskim in nemškim kapitalom?

Mi pa se želimo samo vključiti v splošno gospodarsko sodelovanje in že to je vzroka dovolj za nestvarne izbruhe v šovinističnem tisku in za mobilizacijo zločinskih provokatorjev, ki so prejšnji teden v Velikovcu in Dobrli vasi s poslopij slovenskih zadružnih domov strgali napise in na stene namazali nestrpne pozive na izgon in progon našega avtohtonega ljudstva.

Ne, tako ne gre! To niso znaki tolerance, o kateri toliko slišimo; to niso dokazi nove evropske miselnosti; to niso pripravna izhodišča za slavnosti leta 1970; predvsem pa to niso akcije pobalinov, marveč so to resni, nepodcenljivi pojavi še vedno žive nemško-nacionalne nestrpnosti!

Ne, tako ne sme iti naprej. Radovedni smo, ali tudi tokrat ne bodo našli krivcev. Ali naj ponovno naštevamo vse številne primere, ko storilcev niso našli, če je šlo za kazniva dejanja proti pravicam koroških Slovencev? Toda potrpežljivost ima svoje meje!

Dogodki prejšnjega tedna, o katerih smo obširno poročali že v zadnji številki našega lista, so spet enkrat v zelo značilni luči prikazali razmere na Koroškem: medtem ko se vodilni predstavniki dežele ter pretežna večina prebivalstva ne glede na jezik ali narodnost iskreno trudijo, da bi dokončno potegnili črto pod preteklost in na podlagi medsebojnega razumevanja in strpnosti zagotovili mir v deželi, majhna peščica nepoboljšljivih šovinistov vedno spet rovari in hujska proti slovenskemu prebivalstvu in s tem proti mirnemu sožitju med obema narodoma.

Zveza slovenskih organizacij je zaradi neodgovornih napadov na slovenske zadružne ustanove v Velikovcu in Dobrli vasi prejšnji teden takoj poslala protest koroškemu deželnemu glavarju Simi in zveznemu kanclerju dr. Klausu ter zahtevala izsleditev in strogo kaznovanje storilcev. Deželni glavar Sima je odgovoril, da je v pismu varnostnemu ravnatelju dr. Bachnerju izrazil svojo zaskrbljenost ter ga prosil, da v interesu utrditve notranjega miru v naši deželi posveti tem dogodkom povečano pozornost ter opozori varnostne organe, naj z največjo pazljivostjo poskrbijo, da se taki dogodki ne bi ponovili. Varnostna direkcija je na podlagi tega poziva deželnega glavarja naročila okrajnim glavarstvom v Beljaku, Celovcu in Velikovcu, da morajo varnostni organi v tej zvezi povečati svojo pazljivost in o vseh tozadevnih ugotovitvah nemudoma poročati varnostni direkciji.

Formalno so bili torej za zagotovitev miru v deželi storjeni ustrezni koraki. Vendar bi bilo skrajno naivno misliti, da je s tem mir tudi res že zagotovljen. O tem spet dovolj zgovorno priča primer Velikovca: napoved slovenske odrske prireditve v velikovški mestni dvorani je spravila na noge velikovško podružnico „Abwehrkämpferjev", ki so zagnali za take priložnosti že dobro znani krik o „slovenskem izzivanju" in o „ogrožanju nemškega Velikovca". In kaj so storili na pristojnem mestu? Narodnim nestrpnežem niso jasno in nedvoumno povedali (kar bi gotovo bilo mnogo bolj v smislu „evropskega" mesta Velikovca!), da imajo Slovenci isto pravico prirejati svoje prireditve v Velikovcu kot vsi drugi, marveč so rešitev raje iskali v „kompromisu", katerega formalno-pravna in formalno-demokratična plat pa je najmanj tako smrdljiva, kot so smrdele smradne bombe, s katerimi so nahujskani zlikovci zadnjo nedeljo skušali motiti predstavo „Martina Krpana" v velikov. mestni dvorani.

Velikovški mestni svet je namreč prejšnji teden kljub svarilom z najvišjega mesta sprejel sklep, ki pomeni udarec v obraz vsem načelom uradne deželne politike. Odločil je, da bo v bodoče za oddajo mestne dvorane potreben soglasen sklep mestnega sveta, v katerega pa bodo za tako priložnost kooptirali tudi tiste frakcije, ki v njem sicer niso zastopane. Naj ta sklep na prvi pogled izgleda še tako demokratičen in formalnopravno utemeljen, v konkretnem primeru v resnici ne pomeni nič več in nič manj kot to, da v bodoče glede mestne dvorane — vsaj kadar bi šlo za kakšno slovensko prireditev — ne bo odločala demokratična večina, marveč bo ta odločitev odvisna od posebej v ta namen v mestni svet kooptiranega zastopnika izrazitih protislovenskih krogov. V tej luči tudi obiska podpredsednika deželnega zbora dr. Mayrhoferja, velikovškega okr. glav. dr. Wagnerja ter velikovškega župana Hospa na nedeljski predstavi „Martina Krpana" skoraj ni mogoče oceniti drugače kot za klasični „labodji spev" slovenskim prireditvam v Velikovcu.

Protislovenski napis TSCHUSCHEN RAUS na poslopju HP v Dobrli vasi zgovorno priča, kako si koroški nemški nacionalisti predstavljajo pomiritev v deželi.

Uspele kulturne prireditve

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli goji s svojim pevskim zborom že več let redno izmenjavo z moškim pevskim zborom Delavsko prosvetnega društva v Stražišču pri Kranju. Zadnjo nedeljo so stražiški pevci spet obiskali svoje kapelške prijatelje ter priredili pod vodstvom Eda Ošabnika koncert v farni dvorani.

Goste iz Stražišča je iskreno pozdravil predsednik SPD „Zarja" Peter Kuhar, ki je pri tem izrazil željo, da bi stiki med obemi društvi oziroma med obema zboroma v bodoče postali še bolj tesni, kajti tako sodelovanje plemeniti in pospešuje kulturno dejavnost na obeh straneh. Med navzočimi je posebej izrekel dobrodošlico tudi predstavnikom Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Kranj, kamor spada tudi Stražišče.

Moški pevski zbor iz Stražišča je občinstvo presenetil s skoraj docela novim koncertnim sporedom, prav tako pa tudi s svojo visoko kvaliteto, s kakršno se je ljubiteljem slovenske pesmi v Železni Kapli predstavil tudi že ob prejšnjih gostovanjih. Vodja zbora Edo Ošabnik je v razgovoru z našim sodelavcem priznal, da so morali biti pridni, kajti program, ki so ga naštudirali, je zelo zahteven. Toda obveza, je poudaril, da vrnejo obisk kapelškemu društvu, jih je vzpodbujala h temu delu.

Po koncertu, ki je izredno dobro uspel, so se stražiški pevci še dolgo zadržali v družbi svojih gostiteljev ter v prijetni družabnosti utrjevali prijateljske stike z domačimi pevci. Tako eni kot drugi so izrazili željo po čimprejšnjem svidenju — tokrat ob obisku kapelškega zbora v Kranju oziroma Stražišču. —

Igralci SPD „Danica" v Št. Vidu v Podjuni so minulo nedeljo zvečer pri Voglu v Št. Primožu uprizorili dramo v štirih dejanjih „Metež". Čeprav je bil istega dne dopoldne koncert v Železni Kapli in popoldne predstava „Martina Krpana" v Velikovcu, je bila tudi Voglova dvorana nabito polna ljubiteljev slovenske prosvete. Zastopnik društva je med gosti posebej pozdravil novega predsednika Slovenske prosvetne zveze Hanzija Weissa in predsednika Krščanske kulturne zveze dr. Erika Prunča ter izrekel dobrodošlico tudi predstavnikom kranjskih kulturno-prosvetnih organizacij.

Kakor številna druga društva, tako tudi SPD „Danica" vzdržuje redne stike s kulturnimi društvi in ustanovami v Sloveniji. Tokrat so Šentvidčani poklicali na pomoč režiserja Mirka Cegnarja iz Kranja, pa tudi sceno za to uprizoritev je pripravil scenograf kranjskega gledališča Sašo Kump.

Ta pomoč je rodila lepe uspehe: čeprav so se šentvidski igralci odločili za zelo zahtevno delo, je bila njihova predstava na izredni ravni; splošno je prevladovalo mnenje, da se doslej še niso predstavili s takšno kvaliteto. Dogajanje na odru se je stopnjevalo od prizora do prizora, pri katerih so glavni igralci Miha Kapp, Mici Polzer, Andrej Polzer, Franci Polzer, Milan Hobel, Janez Škof, Fani Marko, Ani Kežar in drugi z dovršenim podajanjem vlog skrbeli za resnično podoživljanje drame „Metež", ki obravnava tragedijo izseljevanja mladih ljudi v Ameriko.

Prireditev je vsestransko uspela in je želeti, da bi šentvidski igralci s tem odrskim delom šli gostovat tudi v druge kraje. Slovenska prosvetna zveza jim bo pri tem nudila svojo podporo, kakor jim je pomagala že pri pripravi te uprizoritve in pri raznih drugih prireditvah. Tako pomoč tokrat še toliko bolj zaslužijo, ker so se res potrudili, da pokažejo visoko raven amaterske igralske sposobnosti, h kateri jim je treba res iskreno čestitati.

Delo naših študentov

Pred nedavnim je imel Klub slovenskih študentov na Dunaju svoj redni občni zbor, na katerem so študenti razpravljali o dosedanjem delu in o bodočih nalogah svoje organizacije.

Iz poročil, ki so jih podali predsednik Avguštin Malle, tajnik Feliks Bister, kulturni referent Horst Ogris in drugi, je bilo razvidno, da je bila dejavnost kluba v zadnji poslovni dobi izredno bogata in pestra, saj je segala od raznih akcij v zvezi z visokošolskim domom „Korotan" mimo zanimivih predavanj in diskusij o aktualnih vprašanjih ter literarnih večerov do agilnosti časnikarskega referata, ki je v preteklem letu izdal poleg 15 klubskih poročil še kritično-satirično publikacijo „Novi svovenji Obace" ter svoj nemški klubski bilten „Information".

Na občnem zboru je bilo sprejetih 11 novih članov kluba, za katerega predsednika je bil ponovno izvoljen Avguštin Malle, za tajnika pa August Brumnik, medtem ko so ostale funkcije prevzeli Matevž Grilc (podpredsednik), Štefan Pinter (namestnik tajnika), Theodor Domej (finančni referent), Horst Ogris (kulturni referent) in Mirko Messner (časnikarski referent).

Klubu in njegovemu odboru želimo mnogo uspeha pri bodočem delu.

O B J A V A

SLOVENSKE GIMNAZIJE

Na Državni gimnaziji za Slovence smo zaključili 2. trimesečje v soboto 15. marca 1969 z razdelitvijo šolskih poročil.

V soboto 22. marca 1969 bo „Dan staršev" na Državni gimnaziji za Slovence. Od 13. do 16. ure imajo starši priložnost, da se pomenijo s profesorji o učnem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu

V a b i l o
na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo 23. marca 1969 s pričetkom ob pol tretji uri popoldne pri Voglu v Št. Primožu.

Nastopil bo moški pevski zbor iz Zreč na Štajerskem, ki bo s tem koncertom vrnil obisk našemu pevskemu zboru, kateri je pred nedavnim gostoval v Zrečah. Z udeležbo na koncertu bomo izkazali gostom hvaležnost za prisrčni sprejem, ki so ga oni priredili našim pevcem.

Na sporedu bo tudi spevoigra „Vasovalec", v odmorih pa bo nastopal glasbeni trio in šaljivec Miha Jurak.

Društveni odbor

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu

V a b i l o

na dramo v štirih dejanjih

M E T E Ž

ki bo uprizorjena v nedeljo 30. marca 1969 ob 19.30 uri zvečer v dvorani pri Miklavžu v Bilčovsu.

Gostovala bo igralska skupina SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni.

Ljubitelji odrske umetnosti prisrčno vabljeni!

O d b o r

Slovensko prosvetno društvo Radiše

V a b i l o

Vabimo na uprizoritev igre „Črni križ v gozdu" v nedeljo 23. 3. 1969 s pričetkom ob pol tretji uri popoldan v dvorani pri cerkvi.

Čisti dobiček je namenjen za pripravo primicije, ki bo letos meseca junija pri nas na Radišah.

Prepričani smo, da za ta nedeljski popoldan nobenemu ne bo žal.

K obilni udeležbi vabijo

i g r a l c i

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

K O L E D A R

Petek, 21. marec: Benedikt
Sobota, 22. marec: Lea
Nedelja, 23. marec: Oton
Ponedeljek, 24. marec: Gabrijel
Torek, 26. marec: Emanuel
Sreda, 25. marec: Marij. ozn.
Četrtek, 27. marec: Rupert

To in ono o sončnih očalih

Ali so sončna očala zares potrebna? Ali poceni očala očem lahko škodujejo? Kakšen pomen ima barva očal? Ali je v zaprtih prostorih in na prostem nezdravo stalno nositi temna očala? Ali mora tudi sončna očala predpisati okulist?

Okulisti, optiki in drugi strokovnjaki so mnenja, da so odgovori na omenjena vprašanja odvisni od slehernega posameznika in od namena, v katerega sončna očala uporablja. V naslednjem navajamo nekaj odgovorov oziroma stališč k posameznim vprašanjem.

ALI SO SONČNA OČALA POTREBNA?

V zmernih podnebnih pasovih je človeško oko brez dodatne pomoči kos sončni svetlobi. Zdravniki imajo uporabo barvastih očal za dopustno le takrat, ko je svetloba res tako močna, da po daljšem času postane očem nadležna. Tistim, ki se jim ob koncu dneva, ki so ga prebili na soncu, solzijo ali celo vnamejo oči, bi sončna očala nedvomno koristila.

Več ur trajajoča močna sončna ali umetna svetloba lahko za 50 odstotkov zmanjša sposobnost vida ponoči. Kdor se ves dan zadržuje na plaži ali visoko v gorah, naj svoje oči zaščiti s sončnimi očali, ki pa naj jih zvečer, preden sede v avtomobil in se odpelje domov, spet odloži. Vsi strokovnjaki pa avtomobilistom odsvetujejo uporabo sončnih očal na nočnih vožnjah.

Torej velja: ne imejmo sončnih očal noč in dan na nosu samo zato, da bi bili za svojo okolico bolj „zanimivi", ali zato, da bi prikrili, da pravzaprav potrebujemo „zaresna" očala — razen seveda, če nam zatemnjene leče predpiše okulist. Trajna, nepotrebna uporaba sončnih očal lahko privede do tega, da brez temnih očal sploh ni več mogoče izhajati, ker bodo razvajene oči skelele že pri običajni dnevni svetlobi.

ALI POCENI OČALA OČEM LAHKO ŠKODUJEJO?

Mnenje, ki je med okulisti in optiki po vsem svetu zelo razširjeno, je mogoče zajeti v ugotovitvi: „Poceni modeli barvastih očal niso dovolj preskušeni in imajo vrsto optičnih napak, kar velja še posebej za leče iz pihanega stekla."

Kakovost večine sončnih očal je slaba. Njihovi izdelovalci sicer trdijo, da so napake povečini tako neznatne, da jih kupci sploh ne opazijo, vendar njihova trditev ni sprejemljiva. Če so napake majhne, jih poskušajo očesne mišice bolj ali manj izravnati, kar mišično tkivo in živce seveda utruja. Ni torej nujno, da očala z manjšo napako oči poškodujejo, nedvomno pa vplivajo na dobro počutje, razpoloženje in zadovoljstvo.

Če se samo sončimo in naše oči ob tem počivajo, stvar še ni tako resna. Če pa na soncu beremo, smučamo ali več ur vozimo avtomobil, je to seveda nekaj povsem drugega oči so nenehoma zaposlene, premikajo se z ene strani na drugo, opazujejo predmete od blizu in daleč ter „pokrivajo" vso površino očal. Nenehno prilagajanje neustreznim lečam povzroči glavobol. Zato morajo biti pri veliki obremenjenosti oči sončna očala prav tako vestno izdelana kot očala z dioptrijo.

KAKŠNE NAJ BODO LEČE?

Na tržišču so sončna očala s tremi vrstami leč: z lečami iz stekla, ki mu primešajo barvilo, ko je še tekoče, s polarizacijskimi in z metaliziranimi lečami.

Leče iz v tekočem stanju obarvanega stekla zadržijo določeno množino vidnih ter nevidnih ultravijoličnih in infrardečih žarkov. Polarizacijski zaščitni filtri, bodisi iz stekla, bodisi iz plastične mase, vsebujejo „optič. zaslonko", ki preprečuje ali vsaj zmanjšuje odboj svetlobe na gladkih površinah. Takšna očala omogočajo na primer ribiču pogled v vodno gladino, kar bi bilo zaradi odboja svetlobe nemogoče, in ščitijo avtomobiliste pred svetlobnimi refleksi na avtomobilu ali na cesti. Metalizirane leče so prevlečene s tankim kovinskim filmom, ki ga v vakuumu napravijo na zgornjo, spodnjo ali obe strani leč. Mogoče je izdelati leče z enojnim barvnim stopnjevanjem (leče so na zgornji strani zelo temne, proti spodnji strani pa postaja barva vedno svetlejša) ali celo z dvojnim stopnjevanjem intenzivnosti obarvanja (leče so na zgornji in spodnji strani temne, v sredini pa mnogo svetlejše). Slednja vrsta leč je še posebej priporočljiva za tiste, ki se ukvarjajo z vodnimi športi, saj jih varujejo pred močno svetlobo, ki jih slepi od zgoraj in od spodaj hkrati.

KAKO SPOZNAMO DOBRE LEČE?

Kakovostna sončna očala imajo optično obrušene in zglajene leče, prav tako kot očala z dioptrijo, ki jih predpisujejo okulisti; cenejša pa imajo leče iz plastične snovi in nebrušenega stekla, ki jih preprosto upognejo. Če so očala s takimi lečami res vestno izdelana, niso mnogo slabša od očal iz brušenega stekla. Običajno pa proizvajalci izdelavi cenejših očal ne posvečajo dovolj pozornosti in jih le površno nadzorujejo.

Očala z lečami iz plastične snovi so lažja od steklenih in se ne razbijejo. Ker pa se na njih zelo hitro pojavijo raze in praske, jih je treba zelo previdno čistiti.

Če nimamo možnosti, da bi se glede sončnih očal posvetovali z optikom ali okulistom, jih moramo pred nakupom vsaj sami dobro pregledati. Leče morajo biti popolnoma jasne, to je brez prask, raz, koncentričnih krogov, mehurčkov ali temnih madežev. Nasvet za preizkus očal: iz razdalje, ki je približno enaka polovični naši dolžini, poglejmo skozi očala predmet z daljšimi vodoravnimi in navpičnimi linijami, na primer okenski okvir, in pomikajmo očala navzgor in navzdol ter v levo in desno; če linije okenskega okvirja nihajo ali če se gibljejo proti nam ali proč od nas, leče niso dobro oblikovane. Takšnih očal nikar ne kupujmo! (Omeniti pa je treba, da pri očalih, ki jih je predpisal okulist, tak preskus ni uporaben, kajti za odpravo vidnih motenj so pogosto potrebne na določen način ukrivljene leče.)

KAKŠNE BARVE IN KAKO TEMNA NAJ BODO SONČNA OČALA?

Večina kupcev sega po rjavkastih, modrosivih ali zelenkastih sončnih očalih. Najpriporočljivešje barve so: čista siva, čista rjava pa tudi čadasta in zelenkasta. Rumena barva sicer poostri kontraste, vendar se zanjo odločimo le, če nam jo svetuje okulist ali optik. Modre ali rdeče leče niso primerna zaščita pred sončno svetlobo.

Kako temna naj bodo sončna očala, pa je odvisno predvsem od namena uporabe. Zelo temna očala so primerna za sončenje ob morju ali smučanju, pri vožnji po cesti, na kateri se hitro menjava senca in sonce, pa so taka očala lahko smrtno nevarna.

Večina ljudi kupuje presvetla sončna očala. Do tega prihaja zaradi tega, ker so očala v dobro razsvetljeni trgovini videti zelo temna, na plaži ali smučišču, kjer je svetloba dvesto do tristokrat močnejša, pa se izkaže, da očem ne nudijo dovolj zaščite. Preden kupimo očala, stopimo z njimi na ulico in jih preskusimo v močni sončni svetlobi.

V zmernih podnebnih pasovih zadostujejo po mnenju okulistov in optikov sončna očala, ki vsrkajo 65 do 75 odstotkov svetlobe.

Ali ste že vedeli . . . ?

— da izvira najstarejša abeceda na svetu po doslej znanih podatkih o zgodnji zgodovini človeštva iz 14. stoletja pred našim štetjem; odkrili so jo v razvalinah stare feničanske prestolnice Ugarit v bližini sirskega pristanišča Latakia in ima 30 črk.

— da velja za najdaljši oglas v časniku tisti s 24 stranmi, ki ga je obavil Journal of the Amerrican Medical Assoziation; neko newyorško podjetje je z njim propagiralo novo sredstvo zoper sladkorno bolezen.

— da ima največjo armado na svetu LR Kitajska; tako imenovana narodnoosvobodilna vojska ima tri milijone rednih vojakov, en milijon zaščitnih čet in 10 milijonov pripadnikov ljudske milice.

— da je najvišja železniška proga na svetu speljana skozi višave Bolivijskih Kordiljerov in povezuje Rio Mulato s krajema Potosi in Sucre; na svoji najvišji točki je speljana v višini 4.880 metrov nad morsko gladino.

— da je najdaljša naravnost speljana železniška proga na svetu dolga 530 kilometrov; ta proga je brez vsakega ovinka, pelje skozi južnoavstralsko Nullabor-Plain ter povezuje mesti Perth in Adelaide.

— da izvira najdaljši slonov okel iz vzhodnoafriške Kenije in je razstavljen v ameriškem nacionalnem muzeju; dolg je 3,51 metra, njegov največji obseg pa znaša 47 centimetrov.

— da je prva javna elektrarna v Evropi stekla leta 1883 v Milanu, medtem ko je bila „Pearl Street Station" v New Yorku prva javna elektrarna na svetu; zgrajena je bila po načrtih Thomasa A. Edisona ter je začela obratovati že leta 1882.

— da je bil najmočnejši potres zadnjih časov v maju leta 1960 v državi Čile; ta potres, ki je trajal nekaj tednov, je prizadel južni Čile in povsem spremnil pokrajinsko sliko, po njem je ostalo brez strehe pol milijona ljudi.

Drobne zanimivosti

● Noži, ki jih uporabljajo cirkuški metalci, so navadno težji kot pol kilograma. Najboljši virtuozi v tej artistični disciplini na razdaljo petih metrov zgrešijo določeni cilj največ za 3 milimetre.

● Predzgodovinski ptič aepiornis, prednik današnjega noja, je izumrl šele v desetem stoletju pred našim štetjem zaradi nebrzdanega lova nanj. Imel je zelo dobro meso in užitnega je bilo na njem pri treh metrih višine kar precej. Jajca so imela v premeru 45 do 50 cm in vsako je tektalo toliko kot 250 kurjih jajc.

● Izvor okrasnih kroglo iz kamna ali lesa na stebrih v ograji ali ob vhodu v hišo sega v barbarske čase, ko so polagali na stebre pred bivališči glave ubitih sovražnikov — drugim v svarilo.

Jezovi tresejo zemljo

Prebivalce Manile na Filipinih je prebudil močan potres. Porušene in požgane stanovanjske zgradbe, dvesto mrtvih, nekaj sto ranjenih. Naslednji dan je bila žetev Mehika, vendar je bil potres šibkejši: sedem mrtvih, sto ranjenih.

Večina geofizikov se strinja, da sta bili v obeh primerih Manila in Mehika žrtvi premikov v oceanskem dnu. Po tej teoriji visoki gorski grebeni na dnu oceanov še vedno rastejo in porivajo starejše plasti proti robu.

Zemeljska skorja se zato lomi, in to povzroča potrese in vulkanske izbruhe.

To je najbolj znana razlaga potresnih sunkov in vulkanskih erupcij, ki pa ni edina. Jean Rothe je v časopisu „New Scientist" opozoril na novo vrsto potresov, ki jih je moč zaznati zunaj velikih potresnih področij in za katere so odgovorni ljudje.

Rothe navaja potres, ki je opustošil del Indije in v katerem je umrlo 200 prebivalcev Kojnanagarja. Epicenter je bil na področju širokega jezu Kojna. Nekaj podobnega se je zgodilo v Coloradu. Jez Boulder je bil zgrajen leta 1935, in že od leta 1936 naprej so seizmografi zaznavali sunke, ki so dosegli višek leta 1939. Takrat je bilo v popolnoma napolnjenem rezervoarju približno 35 milijard ton vode in ta ogromni pritisk na tla, razpokana že od pleistocena, je povzročil nestabilnost spodnjih zemeljskih plasti. Isti pojav so opazili pri jezu, zgrajenem na soteskah reke Zambezi, kjer je največje umetno jezero na svetu. V Franciji se je leta 1962 tresel Vercors zaradi sunkov, ki jih je povzročil jez na reki Drac.

Naj se torej ljudje odpovedo gradnji jezov! Profesor Rothe meni, da so jezovi nevarni, kadar globina rezervoarja presega 100 metrov in kadar so pod zemljo razpoke. Pred začetkom gradnje vsakega jezu je torej potreben natančen in temeljit geološki študij sicer en sam sunek lahko uniči največjo hidroelektrarno.

Ivan Cankar:

NA KLANCU

29

Srečala ga je tretji dan, o mraku, na poti, ki se vije iz mesta po holmu. In prijela ga je za roko in ga ni izpustila.

Nasmehnil se je in njegov smeh je bil oduren; Francka se je tresla, ali držala ga je za roko in je prosila z očmi usmiljenja.

„Glej, Francka, čemu hodiš za mano? To je bilo spomladi, ali zdaj je že pozno poletje in skoro pride jesen in zima. Ne zameri mi, Francka, in pozabi name do spomladi. Spomladi se vrnem."

Nasmejal se je z nasmehom, ki je bil sočuten in porogljiv.

„Spomladi se vrnem, Francka, ko bom spet malo truden. Ali do tedaj ne misli name, Francka, in zbogom!"

Šel je dalje po poti, ki se vije iz mesta po holmu, in Francka je stala in je gledala za njim. Sama ni vedela, kako je izpustila njegovo roko, zakaj ni tekla za njim in ga ni klicala; stala je vkovana, kakor da bi jo bil pričaral. Šele ko se je izgubil za ovinkom, so se premaknile tudi njene noge in vrnila se je v mesto počasi in tako trudna, kakor da bi bila prehodila ves dan in vso noč . . .

Na jesen je začutila, da je mesto prazno; nič več ni slišala iz mestnega šuma njegovega glasu, če se je ozirala po obrazih, so bili vsi tuji in nikoli ni hušknilo mimo kakor njegov obraz, njegove oči. Napravila se je na pot.

Po dolgem romanju je prišla pozno na jesen v trg, ki je bil tri ure hoda od doma. Dobila je službo pri gostilničarju in ostala je tam do zime. Vedela je, da je blizu, in iskala ga je. Šla je preko mosta v samoten kraj, kjer so bile visoke skale vse naokrog. V ozki dolini je tekla pod vrbami tiha zelena voda, blizu brega, sredi vrtov se je dvigalo belo poslopje z visokim zidom naokoli, tako da je bilo trdnjavi podobno. Nasproti je stala nizka, dolga, polrazpala hiša, vsa okna so bila zaprta in tesno zagrnjena, vrata so bila zaklenjena. Prišla je zvečer, tresla se je od strahu in od veselega pričakovanja, čutila je, da je blizu.

Prišel je mimo razcapan človek s topim, vse poraščenim obrazom. Pogledal jo je zelo pazljivo in je stopil prednjo.

„Kaj pa ti tod, Francka?"

Stopila je korak nazaj in je hotela mimo.

„No, nič se me ne boj, saj sva stara znanca, kaj me ne poznaš več?"

Govoril je jecaje, s tenkim glasom in mežikal je z očmi.

„Saj sva služila skupaj, celo leto, še dalj, koliko pa je že tega? Dolgo je že tega, dvajset, trideset let! Ti se nisi nič izpremenila, jaz pa sem se postaral . . . Ali veš, da je gospa umrla?"

Francka ga je gledala začudeno.

„Da, umrla je," je zazdihnil. „Dobra gospa je bila, za vse življenje me je preskrbela v testamentu, po en goldinar dobivam na mesec pri notarju . . . Zdaj bo že kmalu prvega . . . Ampak hiša mora ostati, kakor je, je rekla, in jaz pazim, da ostane vse tako, kakor je bilo . . . Pa zbogom, Francka!"

Mračilo se je, v farni cerkvi je zvonilo angelsko češčenje. Francka je šla počasi po samotni, s peskom posuti stezi, pod vrbami je časih tiho zažuborelo, drevje je bilo že golo, veje so bile črne in mokre. Zadaj v dolini, pod skalami je bilo temno in strašno. Francka si ni upala dalje in vrnila se je.

Na poslopju so se okna že svetila, v beli svetlobi, za zagrinjalom, so se premikale sence; Francka je slišala govorjenje in smeh in spoznala je tudi njegov glas.

Voz je zaropotal na dvorišču, tekla je ob zidu proti velikim vratom, ki jih je hlapec odpiral in ki so hreščala v rjastih tečajih. Tam je stala gosposka kočija in konja sta bila že vprežena.

Na hišnem pragu se je prikazala lepa dama, ki jo je bila srečala Francka v mestu z njim; ogrnjena je bila v plašč, ki je segal do tal, privzdignila ga je malo, tako da so se videli drobni sivo rumeni čeveljčki, in je šla proti kočiji. Za njo je prišel on na prag in se je razgovarjal naglas in smeje s postarnim gospodom, ki mu je bil čisto podoben in ki je imel prav tako kakor on žameten telovnik in na glavi širok klobuk. Stisnila sta si roke, pohitel je za njo in skočil v kočijo. Voznik je vozil počasi po dvorišču, proti vratom, kjer je stala Francka.

Ko je prišla kočija mimo, se je ozrl skozi okence in se je nasmejal z odurnim nasmehom.

„Na spomlad, Francka! Zbogom!" je zaklical, ko mu je pogledala v obraz s prestrašenimi in prosečimi očmi.

Tudi dama se je ozrla skozi okence, pokimala je Francki in se je zasmejala.

Voznik je zamahnil z bičem, kočija je švignila mimo in je izginila za zidom. Ko je tekla Francka za njo, je videla samo še, kako je hušknila preko mosta ter se izgubila za drevjem . . .

Otroška radost

Znana ameriška pisateljica Pearl Buck je napisala esej z naslovom „Otroška radost", ki ga objavljamo v skrajšani obliki.

Ko gledamo v otroška lica ne oziraje se na raso in spol, vidimo vedno enak pogled, pogled, tako ganljiv v svoji veselosti, svojem čudenju, svojem zaupanju in varnosti do ljubezni. Otroci so neverjetno sposobni odpuščati in nadaljevati ljubezen; tudi takrat, ko ni več razlogov zanjo. Zelo težko je v otroškem srcu ubiti ljubezen. Toda tudi to moremo napraviti. In ko smo to naredili, ko otrok ve, da je prevaran, se rana v njegovem srcu nikoli več ne zaceli.

Ne potegujem se za nežno, sentimentalno ljubezen do otroka. Zdravi otroci bodo prej ali slej pobegnili od takšne ljubezni. To morajo storiti, da bi odrasli. Rast pa je tisto osnovno, če otrok hoče živeti. Ljubezen, ki je poglavitna za rast, je nesebična ljubezen, ki ne terja nikakršnega odgovora razen v otrokovem lastnem razvoju.

Ne poznam večje življenjske radosti kot videti otroka, da raste, duhovno in telesno. Videti, kako se drobceno bitje, tako zaposleno samo s seboj, spreminja v odgovornega, marljivega, aktivnega človeka. Otrok je srečen, če se čuti svobodnega, živi pa pod čvrsto, toda pravično disciplino. V tem primeru se bo otrok navadil na samodisciplino.

Materino ljubezen moremo šteti za nekaj varnega, za nekaj, o čemer ne smemo nikoli podvomiti. Materinska ljubezen najbolje ozdravi udarce in padce na spolzkih tleh. Materinska ljubezen je področje zaščitnika, zaklonišče pred vsemi tegobami tega sveta.

Toda tudi očetova ljubezen je potrebna za otrokov razvoj. Oče najbolje izraža svojo ljubezen s tem, da otroka nikoli ne razočara. Popolna iskrenost v odnosu do otroka, izpolnjevanje obljub (ali pa opravičilo, če jih ni moč izpolniti) vzbujajo v otroku zaupanje do očeta, zaupanje z vsem srcem — to so osnove otrokove varnosti. Kajti vsak otrok občuduje svojega očeta in želi, da bi bil vreden očetove ljubezni. In nasprotno!

Družinsko življenje moremo oceniti z ozirom na otrokovo obnašanje zunaj doma: po načinu, kakšen je otrok v odnosu do tujih ljudi. Če se otroci počutijo doma varne, če zaupajo svojim staršem, če verjamejo besedam matere in očeta, potem so pripravljeni na krize z zaupanjem vase in v druge. Otrok more prestati nenavadno število sprememb ob sebi, če je njegova družina varna, nespremenjena, umirjena.

Otroštvo je čas za odkritja, naravni način prilagajanja vedno širši inteligenci in duhu, ki se nenehno razvija. „Želiš zvedeti?" vprašuje narava. „Torej pojdi in sam okrij!"

Naj bodo starši odmev tega poziva in naj ga učitelji nenehno ponavljajo v šoli! Seveda, mačka more opraskati otroka; oba se vzajemno spoznavata. Naj tudi vzajemno najdeta odgovor. Če mačka opraska otročka, se bo otroček spominjal mačkinih nohtov, in lažje prihodnjič varoval sam sebe. Pesek ob obali je drug svet; na njem ostajajo odtisi stopal. Hlev je temna pečina v neznanem in ribnik je stanovanje žab, rib in sončnih lesketanj. Otrok raste v čudenju in radovednosti, v novih izkušnjah z naravo, živalmi in ljudmi.

Otrok je enota v svojem lastnem bitju, in od rojstva se moramo tako vesti do njega. Otrokovih razpoloženj ne smemo zlahka podcenjevati! Solza v očesu, prst v ustih predstavljata neko nujnost, potrebo. Odreči se temu pomeni za otroka prekiniti s samospoštovanjem. Usmiljenje je povsem napačno, sožalje ni morda modro. Otrok potrebuje inteligentno skrb in milino, tiho in prijateljsko zbližanje.

Če bi me vprašali za najpomembnejši element v otrokovem življenju, bi rekla, da je to element lepote. Otroka je treba naučiti, da išče lepoto v naravi, glasbi, knjigah, plemenitosti ljudi, prijateljstvu, ljubezni do domovine. Brez spoznanja lepote se krila nikoli ne razširijo, um živi v senci, srce pojenjuje.

Ko se otrok nauči brati, spozna, da so na svetu večje ljudske skupine, da se je treba vključiti vanje. In kar je nad vsem: otrok se nauči veseliti se učenja.

Otrok mora imeti tudi čas in prostor za igro: osamljeno igro, ko mu ustvarja v plodni samoti, pa igro, v kateri sodeluje vsa družina. Za otroke so najbolj prijetne tiste ure, ki jih prebijejo pri delu, ki jih najbolj zanima. Za otroke je igra tisto, kar je za odrasle takšno delo. Igra razširja otrokovo zmožnost, da se veseli; v igri odkriva otrok trajne življenjske vrednosti.

Naši otroci so naša največja radost in naše narodnostno bogastvo. Naši otroci so naša najboljša naložba, naša naložba ljubezni. Kajti naši otroci so tisto, kar smo naredili iz njih. Na svet prihajajo nemočni, toda kot odlična snov za obdelavo, in popolnoma so odvisni od tega, kar bomo naredili iz njih. Zapuščajo nas kot odrasli možje in žene, kot naslednja generacija, blagoslovljena ali prekleta. Vzgojeni v varnosti ljubezni in družine so naši otroci naša moč, naša bodočnost in naš ponos.

Zima prehaja v pomlad

Letošnja zima nam je precej prizanesla. Skoraj smo nanjo že pozabili. Marsikoga pa zadnji dnevi zime v marcu, ko se pravzaprav že začenja pomlad, spomnijo, da je pozimi porabil precejšnjo zalogo svoje telesne obrambne moči. Začenja se obdobje prehladnih bolezni, ki vsako pomlad polnijo čakalnice zdravniških ordinacij.

Vnetja zgornjih dihal, od nosu do mandljev, pa še spodnjih dihal, od sapnika, bronhijev in pljuč, vnetja oči, vnetja mehurja, vnetja bedrnega živca, ponovno razžarjeni že skoraj pozabljeni revmatizem, vse te bolezni včasih (ozaljšane s komplikacijami, pa še nekatere druge) spomnijo posameznika, da je p o m l a d spet tukaj.

V nos se naseli nahod, na mandlje angina. Če imamo smolo, se vnamejo obnosne votline, nastane sinusitis, zoprno vnetje v kosteh ob nosu, ki povzroča tiščanje in neprijetne bolečine z gnojenjem. Včasih postane bolezen bolgotrajna in da je še bolj neprijetna, učinkuje kot žarišče, ki stalno kvari, dokler ga ne pozdravimo, druge zdrave dele telesa. Vnetje sapnika povzroča pekoče bolečine pri dihanju, vnetje bronhijev in pljuč pa težko dihanje, pomanjkanje zraka in velik napor za srce. Temu pravimo bronhitis in pljučnica. Če so pljuča vneta ob reberni mreni, se vname še ta, pa dobimo suh in zoprn kašelj s precej neprijetnim zbadanjem. To je potem suh ali pa moker pleuritis. Po ozdravljenju pusti včasih zarastline, ki zmanjšajo gibljivost pljuč. Zaradi močnega kašlja lahko nastanejo pri vseh teh pljučnih boleznih okvare na pljučnem tkivu, ker popokajo stene pljučnih mehurčkov. Posledica so razširjena pljuča ali emfizem, kar spet otežuje dihanje in zmanjšuje bolnikovo zmogljivost. Vnetja oči so boleča, veznice rdeče, bolnik ima občutek, kot da ima pesek v očeh, svetloba ga moti, blešči mu. Včasih opazimo še gnoj, posebno zjutraj, ko oči skoraj ne moremo odpreti. Vnetje mehurja povzroča bolečine pri opravljanju male potrebe, tiščanje na vodo in pogosto potrebo, priteče pa le malo vode. Vnetje bedrnega živca imenujemo išijas. Bolečine so od sredine sedala pa do palca na nogi, posebno pri vsedanju in vstajanju. Včasih so bolečine neznosne in dolgotrajne. Revmatizem je lahko mišični ali sklepni, rad se seli po telesu od sklepa do sklepa ali od mišične skupine do druge mišične skupine. Rad sedi v križu, v ramah, komolcih, kolkih, kolenih in gležnjih pa tudi drugod.

Vse te bolezni najlepše dobimo, če prezgodaj slečemo zimsko perilo in obleko, če hodimo razpeti in z zavihanimi rokavi po pomladanskem soncu, če se od dela razgreti postavimo na prepih, pa tudi na kolesu, motorju in drugod. Ali povedano drugače: če ne upoštevamo, da še ni dovolj toplo vreme, čeprav sonce prijetno greje. Upoštevati je treba tudi pomladne sape, ki niso vroče, in hitre spremembe temprature. Ni dobro, če smo preveč neučakani!

Kaj naj storimo, da nas prehladne bolezni ne bodo dobile nepripravljene? Oblečeni moramo biti dovolj, tudi spodaj. Privoščimo si regrat, motovilec in podobne dobrote, ker potrebujemo vitamin C! S tem si dvigujemo odpornost. Ne junačimo se napolrazgaljeni na pomladnem soncu, češ saj smo zdravi, ker morda kmalu ne bomo! Ne pijmo mrzlih pijač, če nam je toplo! Ne sedimo in ne ležimo na zemlji, ker še ni mesec maj!

Drobni nasveti

■ Čebulo lupimo pod tekočo vodo, pa se ne bomo solzili.

■ Prerezana čebula se ne posuši, če načeto stran položimo na sol, toda samo na porcelanastem krožniku. Čebula pa ne sme biti olupljena.

■ Pijačo hitro ohladimo, če nimamo hladilnika, tako, da steklenico zavijemo v mokro krpo in jo postavimo na prepih.

■ Če se jed v emajlirani posodi prismodi, jo čistimo tako, da vanjo nalijemo vročo močno milnico in nekaj časa pustimo.

■ Bel fižol kuhamo takole: prvič ga prekuhamo in odstavimo pokritega za eno uro. Nato vodo odlijemo in fižol znova zalijemo z vrelo vodo. Šele sedaj ga skuhamo do mehkega.

■ Glinasta posoda bo trajnejša, če jo od zunaj tanko namažemo z mizarskim klejem. Brž, ko se klej posuši, pa jo premažemo še z lanenim oljem.

Ko kuhate jajca

■ Jajca hranite v hladilniku, a ne na najbolj hladnem mestu.

■ Jajčna lupina je porozna in vpija vonj, pazite torej, da se vam jajca ne navzamejo neprijetnega duha!

■ Nekaj kapljic limoninega soka v omleti, palačinki, pražencu bo olajšalo prebavo teh jedi.

■ Trdo kuhamo jajca takole: jajce denemo v vrelo vodo, ki smo ji dodali sol, malo kisa ali limone, kuhamo 10 minut, potem pa ga denemo za nekaj trenutkov v hladno vodo.

■ Pred kuhanjem jajce malo povaljamo, da pride rumenjak v sredo jajca.

■ Če je rumenjak pri kuhanju pozelenel, pomeni to, da smo jajce predolgo kuhali. Potem nakapljamo na rumenjak nekaj kapljic limoninega soka.

Poskusite!

Riževa juha z vinom

Potrebujemo: 10 dkg riža, sol, tričetrt litra vode, limonino lupino, košček cimeta, pest rozin, sladkor po okusu, 4 dl belega vina ali jabolčnika, sok ene limone in 1 rumenjak.

Opran riž zakuhamo v nekoliko slano, vrelo vodo, dodamo košček limonine lupine, cimet, rozine in sladkor. Ko je riž mehak, ga odstavimo, primešamo vino, limonin sok, sladkamo. Legiramo z vmešanim rumenjakom.

Mrzli mesni cmoki

Potrebujemo: četrt kg zmletega mesa, 1 rumenjak, 1 skodelico mleka, malo soli, papriko, 2-3 sardele, 1,5 skodelice kuhanega in nastrganega krompirja, pol skodelice drobno narezane, v kisu vložene rdeče pese, 1 žličko pesinega kisa, 1—2 žlici belih drobtin, maščobo, gorčico, trdo kuhana jajca in liste zelene solate.

Meso, rumenjak, mleko, sol, papriko, sesekljane sardele, krompir, peso in kis dobro zmešamo. Iz te mase oblikujemo okrogle cmoke, jih sploščimo in na obeh straneh lepo rjavo zapečemo. Po potrebi dodamo malo drobtin. Popolnoma mrzle cmoke tanko namažemo z gorčico, na vsakega položimo jajčno rezino, jih denemo na steklen ali porcelanski pladenj in okrasimo z listi zelene solate.

Perutninska solata

Potrebujemo: 80 dkg kuhane perutnine, 4 rezine ananasa, 2 jabolki, 1 kislo kumarico, 3 mandarine, 1 žličko sesekljanih lešnikov, majonezo iz 3 dl olja in 2 rumenjakov, sok ene limone, sol, poper in glavnate solate.

Meso narežemo na tanke rezine, dodamo na koščke zrezan ananas, dve jabolki, kumarice, olupljene krhlje mandarin in lešnike. Iz olja in rumenjakov umešamo majonezo, dodamo limonin sok, poper, sol in jo rahlo primešamo solati. Pladenj obložimo z listi glavnate solate in nadevamo z dobro ohlajeno perutninsko solato. Poleg ponudimo toast.

„Zdaj pojdem v Ljubljano!" je dejala Francka že v polspanju; toplo in prijetno ji je bilo pod odejo. Zunaj se je bilo nebo razvedrilo in mesec je sijal na posteljo. Trepalnice so ji lezle na oči, misli so se že motale kakor v sanjah, govorila je zmerom bolj tiho, jecaje, nerazumljivo, in ko je utihnila, je dihala mirno in enakomerno, izza polodprtih, smehljajočih se ustnic so se svetili beli zobje...

Ali mati je poslušala dalje in govorila je v izbi dalje, čisto jasno in razumljivo. Videla je vse štacije križevega pota, ki se bo završil na klancu, kakor je zapisano.

„Izgubili se bodo in se bodo vrnili, zato ker jim je usojeno, da poginejo na klancu."

Vrnila se bo bleda, sesušena, sključena, zavita v posvaljkane gosposke cunje, razcefran klobuk na glavi... Izba bo čisto prazna, dišalo bo po mrličih, po ugašenih lojevih svečah. Od vlažnih sten bo kapalo in kaplje bodo zmrzovale; veter bo pihal skozi razbita okna, razpokane duri se bodo stresale. In pred durmi bo stala ona in bo pritiskala počasi na kljuko in si ne bo upala vstopiti. Počasi... počasi se bodo odpirale duri, pogledal bo v izbo plašen, čisto izmučen, droben obraz in oči bodo iskale... Duri bodo ostale odprte, drobno telo bo sedelo na klopi, glava bo klonila proti kolenom, oči se bodo zatiskale počasi in se bodo zatisnile za zmerom; ustnice se bodo še premikale še bodo šepetale: „Pridi, zakaj odlašaš tako dolgo? Davno je že minila pomlad; pridi!" Šepetale bodo in bodo umolknile za zmerom... Na stenah se bodo svetile ledene kaplje, veter bo pihal iz veže in skozi razbita okna..

„Ostani, Francka, ne hodi!" je zaklicala mati v spanju in prebudili sta se obedve. Pričelo se je že daniti in Francka je vstala.

„Ali pojdeš, Francka?" je prašala mati in njen tihi glas je prosil: „Ostani pri meni, otrok ne hodi!"

„Moram, mati! Bom že dobila kakšno službo v Ljubljani," je odgovorila Francka mirno in se ni ozrla.

Napravila se je in je stala sredi izbe. Bala se je pogledati materi v obraz, stiskalo jo je v prsih.

„Zbogom, mati!"

Dala ji je roko in šli sta proti durim.

„Če se več ne vidiva, Francka —" je zastokala mati in jo je držala krepko za roko.

„Zakaj bi se nevideli več?"

Stala je s sklonjeno glavo in v srcu ji je odgovorilo razločno:

„Nikoli več!"

Šla je po klancu, tu pa tam so zaškripale duri, prihajali so ljudje na prag in so gledali za njo. Čevljar je pogledal skozi okno in jo je spoznal in je zaklical:

„Francka!"

Ni se ozrla in je stopala hitro, oči uprte v tla.

„Francka, da se kmalu spet vidimo!"

Njegov glas je bil čuden, zloben in sočuten obenem, okrenila je glavo in je videla koščen, z razmršeno brado poraščen obraz pijanca; oči so ležale pod košatimi obrvmi v globokih jamah.

Zapomnila si je ta obraz natanko, zakaj videla ga je pozneje, po davnem času, ko se je sklanjal nad njo in je bil poln usmiljenja...

Izpreletelo jo je nekaj nerazumljivega in hitela je navzdol proti trgu, proti kolodvoru. Slišala je, da jo je klical zadaj trepetajoč glas, ki se je izgubljal v vetru.

„Francka, ostani!"

Mati se je vračala v izbo in opirala se je z rokama ob steno, da je prišla do klopi, ker so se ji zibala tla pod nogami in se je strop majal in udiral...

VIII. KLANEC SIROMAKOV

Hladen marec je bil; dež, ki je škropil v dolgih tenkih curkih, je bil mrzel kakor snežnica; če je ponehalo za uro, je zapihal leden veter; sneg se je tajal počasi in ponoči je zmrzovalo, tako da so bili travniki pokriti zjutraj z ledeno skorjo, tako trdo, da so odskakovale in se pršile deževne kaplje, kakor da bi bile ob steklo.

Lojze Mihov je romal po cesti iz Ljubljane. Roke je imel zakopane v hlačnih žepih, ovratnik kratke suknje je bil zavihal visoko do ušes in skrival je vanj kocinasto brado. Drugače pa ga vreme ni zelo zanimalo; žvižgal je polglasno, ni se mu zdelo potrebno, da bi se ogibal luž, ki so prepregale cesto; z levo nogo je malo poskakoval, ker ga je žulil čevelj na peti; menda je bil prodrl žebelj skozi podplat.

Pridrdral je mimo kmečki voz in ga je oškropil.

„Kanalja, če me ne vzameš gor, pa me vsaj pri miru pusti!" je zakričal za njim.

Ozrl se je časih naokoli in spominjal se je študentovskih časov, ko je hodil po teh krajih z velikim upanjem in z veliko žalostjo v srcu. Spomini niso bili posebno otožni in smehljal se je. Domislil se je, kako je romal nekoč z materjo proti Ljubljani in kako je mislil vso pot o neki čudni prihodnosti, ki je bila takrat zelo blizu — bogastvo, gosposka kočija, dvoje parov konj, vse življenje tako sladko, kakor večen sveti večer... Domislil se je in še bolj veselo mu je bilo pri srcu, tako da je stresal z glavo in se smejal polglasno.

Prišlo mu je naproti dvoje žandarmov v dolgih plaščih, puške na ramah. Stopala sta krepko in naravnost, tako da se jima je moral umakniti v stran. Gledala sta ga s sumljivimi pogledi, in čeprav se ni ozrl, je opazil na korakih, da sta gledala za njim. Smehljal se je in si je mislil:

(Nadaljevanje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

CLYDE SCHAFFER

Šerifov pes

Linck Buntley je bil šerif v Ostenburgu (582 stanovalcev) iz treh razlogov: prvič, ker je bil narednik v Koreji in je potemtakem imel nekaj izkušenj v ravnanju z orožjem; drugič, ker je prebil skoraj eno leto v nekem učnem zavodu za bivše vojake in slednjič, ker je bil edina oseba v tem mestu, ki je bila pripravljena oprijeti se tega posla.

O Raffu Burlonnu je treba povedati, da je bil šerifov pomočnik, iz enega edinega razloga: nihče v mestu ga ni hotel zaposliti in tako ga je Linck vzel v službo kot pomočnika.

Ker je torej imel Linck pomočnika in ker je bil edini neoženjeni funkcionar v mestu, v katerem se od časov prohibicije še ni nihče pregrešil proti zakonom, je imel šerif prostega časa na pretek; izrabil ga je za lov in ribolov. Nekega dne pozno popoldne se je Linck vračal proti kamniti štirikotni stavbi, ki je rabila njemu za stanovanje, a je bila hkrati tudi mestni zapor.

Našel je Raffa, ki je sedel na stolu in držal noge na pisalni mizi.

— Zdravo, Raff, — je spregovoril Linck in obrnil košaro za papir, na katero se je usedel. — Ali ni v moji odsotnosti nihče izropal banke?

To je bila stara šala, ki sta jo oba menjaje uporabljala drug proti drugemu. Ostenburg namreč ni imel banke.

— Neee! — je odgovoril Raff, — ali ... pa ...

— Ali kaj?

Raff je imel navado, da je vsak stavek začenjal z besedico „pa", da bi si medtem izmislil primerno nadaljevanje svojega govora. Linck je potrpežljivo čakal, da Raff nadaljuje, ko je že izgovoril svoj „pa".

— Poslušaj Linck, — je slednjič spregovoril Raff, — žal mi je, da moram prav jaz biti tisti, ki ti mora povedati, pa ... medtem ko si se ti mudil zunaj mesta, je poginil tvoj pes.

— Buck je bil lep pes, Raff. Dobil sem ga, ko je bil še ščene in preden sem odšel v vojno. No, mislim, da ga je slednjič ubila starost.

— Ni ga ubila starost, šerif, povozil ga je avto.

— Kakšen avto? — je skočil Linck, se naslonil z rokami na pisalno mizo in se strogo zastrmel v svojega pomočnika. Čigav avto je bil?

Raff je potegnil noge z mize in malce pokašljal, ko je videl, kako se je šerif razjezil.

— Avto Sama Degarttyja, — je odgovoril.

— Sama Degarttyja? Čudno! Tega od Sama ne bi pričakoval. Toda kako to, saj Sam nikoli ne vozi hitreje kakor štirideset kilometrov na uro?

— Nisem rekel, da je vozil Sam, šerif. Tista dva, ki sta ukradla Samov avto, sta povozila Bucka.

— Ukradla Samov avto? Pri vseh vragovih, a kdo je tu v Ostenburgu mogel ukrasti avto?

— Pa ... — je zategnjeno rekel Raff, — tega ti ne morem povedati, ker ju ne poznam. Nista iz našega mesta.

— A kako sta prišla sem? In kakšna sila jima je bila, da sta ukradla avto?

— Ne vem, če ti bom na tvoje vprašanje mogel dati točen odgovor, toda zdi se mi, da jima je bil avto nujno potreben za beg odtod.

— Za beg? Za hudiča, Raff, kaj se je pravzaprav zgodilo? Pustil sem te samo pol dneva samega, ti pa si dopustil, da tujci ukradejo Samov avto in povozijo mojega psa! Da pobegnej odtod? — je ponovil Linck. — Ali bi mi hotel malo pojasniti, zakaj jim je bilo treba pobegniti?

— Pa ... domnevam, — je dejal Raff, — da sta po ropu v lekarni doktorja Wilsona mislila, da bi ju mogel zapreti, če pravočasno ne zgineta iz Ostenburga.

— Rop? Poslušaj, Raff! — Linck je čutil, da zgublja potrpljenje, pa je umolknil, da si malo oddahne, preden nadaljuje. — Hočeš reči, da sta tujca prišla sem v mesto, oropala lekarno doktorja Wilsona, ukradla avto in pobegnila, ne da bi ti samo z mezincem ganil in jim to preprečil.

— Pa ... ne, — je dejal Raff. — Razumi me, šerif, prav nič se ni dalo storiti.

— Kako? Nič se ni dalo storiti? Bedak, kaj nisi nikoli prebral nobenega kriminalnega romana? Zdaj je najbolj važno, da nam da Sam opis obeh zločincev, prav tako pa tudi opis svojega avta. Nato moramo telefonirati policiji v Martons Kricku. Tam imajo teleprinter njim je moč alarmirati pet držav.

— To je izvrstna misel, šerif — Raffovo občudovanje Linckovega poznavanja modernih policijskih metod je bilo brezmejno. — Hotel bi samo nekaj pripomniti v zadevi Samovega avta. Bojim se, da od Sama ne bodo mogli dobiti opisa.

— Zakaj od Sama ne bi mogli dobiti opisa? — On je oba vendar videl, ali ne?

— Vsekakor ju je videl, — je odgovoril Raff. — V tem je tudi vsa nesreča, ker sta tudi oba zlikovca videla Sama. Poskušal jima je preprečiti beg, pa je eden od njiju potegnil revolver in streljal nanj. Nesrečni Sam ni mrtev, pač pa leži še vedno nezavesten v pokrajinski bolnišnici. A to še ni ...

— Raff, v tem mestu se že trideset let ni zgodil noben zločin, a še manj cela poplava zločinov. Toda zdaj imamo samo v enem poldnevu izropano lekarno, ranjenega človeka in ukraden avto.

Linck je z dolgimi koraki stopil proti omari, ki je bila domala prazna. Iz predala je vzel pas z revolverjem kalibra 40.

— Zdaj bom stopil k doktorju Wilsonu v lekarno, da mi da on podatke o obeh zločincih. Ti ostaneš tu. Telefoniraj v bolnišnico in poizvej, kako je s Samom.

— Linck, samo za trenutek še počakaj! Doktorja ni v lekarni.

— A kje je, za sto hudičev?

— Že deset minut ti poskušam dopovedati, a ti me bombardiraš z nesmiselnimi vprašanji, — se je odrezal šerifov pomočnik. — Doktor Wilson je mrtev. Ker roparjema ni hotel dati denarja iz blagajne, sta ga ubila. Padel je prav blizu umivalnika, ker je v tistem trenutku točil vodo v kozarec za Billyja Welckerja. Billy se je bil namreč na smrt prestrašil. On je ...

— Stavil bi svoje življenje, — je kričal obupani Linck, — da ti ne bi znal braniti niti skodelice mleka pred lačno mačko. Obžalujem smrt presenečenega doktorja. Ali je ves dogodek videla vsaj kaka priča? Saj menda veš kaj je priča, ali ne?

Raff, ki je bil užaljen, je prestavil eno nogo čez drugo in se pripravljal, da si prižge cigareto.

— Seveda vem, kaj je priča, toda priče ni, izvzemši malega Billyja Welckerja, ki se zdaj skriva kdove kje v gozdu.

— No, pa telefoniraj državni policiji in ji daj opis Samovega avta. Samov brat Lister in jaz sva prijatelja. Zato stopim zdaj k njemu.

— Ni ga doma, — je tiho povedal Raff.

— A, ni ga doma? Pa ... z ozirom na to, da danes vse veš, mi še povej, kam se je skril!

— Mogel bi ti povedati, kje je bil pred eno uro.

— No, kje?

— Zaprt v eni od celic našega zapora, — je mirno pojasnil Raff. — Verjetno je še tam, in če ti je toliko do tega, lahko skočim tja in se prepričam.

Linck se je nagnil čez mizo in z naglo kretnjo zbil cigareto iz Raffove roke.

— Tristo vragov! — je pričel divjati. — Sama so pobili, a ti si njegovega brata vtaknil v zapor! Ali mi hočeš slednjič že pojasniti, zakaj si to storil?

— Moral sem. Vidiš, šerif, tako je bilo. Potem ko sta oba razbojnika izropala lekarno in ukradla Samov avto, sta krenila skozi mesto proti Millersvillu. Lister je s svojim fordom in nabito pištolo drvel za njima. Nato sta razbojnika prihrumela prav mimo zapora in povozila Bucka. Zgubila sta oblast nad vozilom in se zaletela naravnost v poštni nabiralnik tam doli na vogalu. V tem trenutku ju je dohitel Lister in pričel streljati nanju. Zdelal ju je tako, da nista mogla več pobegniti.

Raff je vzel drugo cigareto in si jo prižgal.

— In tako sem zaprl Listerja, ker je prekršil federalni zakon, a nato telefoniral v Martons Krick, odkoder so prišli in oba zločinca odpeljali.

Linck je zmajeval z glavo in nato bušnil v smeh.

— Raff, ti si edini policaj na svetu, ki si rešil dva primera kraje in en primer uboja, ne da bi se ganil iz pisarne. Streljati na zločince ni kaznivo dejanje.

— Pa ... rekel sem, da je, šerif. Ko je Lister streljal na oba lopova, je zadel in poškodoval tudi poštni nabiralnik. A to pomeni: oškodoval je ameriško pošto.

— Raff, — je potrpežljivo dejal Linck, — takoj mi daj ključe zapora.

Šerifov pomočnik je ponudil ključe svojemu šefu čez mizo z nekim notranjim odporom. Ko je hotel Linck oditi iz pisarne, ga je Raff ustavil.

— No, kaj imaš še?

— Veš, Linck, žal mi je za psa, — je potožil Raff.

Za dobro voljo

Paznik: „Kaj vas vaši sorodniki, prijatelji nikoli ne obiščejo?"
Obsojenec: „Kako neki, saj so vendar vsi tukaj!"

*

Gost: „Odlične so bile gobe, s katerimi ste mi včeraj postregli. Moram se vam še enkrat zahvaliti."
Gostilničar: „Nikarte! Jaz se moram zahvaliti vam, da ste jih poskusili. Zdaj jih bom lahko jedel tudi sam."

*

Vedeževalka: „Spoznali boste neko plavolasko, ki bi se rada z vami zaročila. Prišla pa bo vmes neka črnolaska, ki bo to preprečila."
Mož: „To si lahko mislim, moja žena."

*

Škotu se je rodil lep, zdrav sinček, samo na vratu je imel majčkeno lepotno napako — bradavico.
„Nič ne de," tolaži mlado mamico zdravnik, „ko bo malo večji, jo bomo zlahka operativno odstranili."
„Oh, to pač ne bo potrebno. To bradavico bomo lahko uporabljali namesto srajčnega gumba."

*

„No, kako je Jure všeč tvoji mami?"
„Nič mi ni še rekla. Najbrž čaka, da bo očka prvi povedal svoje mnenje o njem, da bo ona lahko potem rekla nasprotno."

*

Očka: „Mamica mi je rekla, da si bil zelo poreden. Ali je to res, Matjažek?"
Sinček: „Veš očka, mamica je pa tebe včeraj babici tožila. Najbrž ima nekaj proti obema."

*

„Strašna si, Marjana, vsak teden imaš drugega ljubimca!"
„Mar sem jaz kriva, da so moški tako nezvesti?"

*

Kakšna je razlika med soncem in pijancem?
Nobene. Okrog obeh se Zemlja vrti.

*

Zdravnik: „Gospa, nekaj mesecev morate popolnoma ločeno živeti od svojega moža. Ali bo šlo?"
Bolnica: „Bo. Imam namreč prijatelja."

*

Tujec: „Prosim, povejte mi, ali so se v vašem mestu rodili kdaj veliki možje?"
Turistični vodič: „Pri nas se rodijo le otroci."

*

Skladatelj: „No, kaj pravite k moji skladbi?"
Kritik: „Dolgočasna je, da sem kar zaspal."
Skladatelj: „Izvrstno, saj je uspavanka."

*

„Zakaj si tako žalosten?"
„Naočnike sem nekje založil in zdaj jih ne morem prej poiskati, preden jih ne najdem."

*

„Kako to, da pri kartah vedno dobivaš, na konjskih dirkah pa znova in znova zgubljaš"
„To pa zato, ker konjev ni moč mešati."

*

Brivec med striženjem kar naprej pripoveduje stranki same strahotne reči, o ubojih, strahovih ...
„Zakaj pa mi pripovedujete same grozote?" ves naježen sprašuje mož.
„Zato, da vam gredo lasje pokonci in vas tako laže strižem," odgovori domiselni brivec.

*

„Dragi mož, krivico delaš taščam, saj je tudi mnogo dobrih med njimi."
„Se strinjam. Proti tvoji tašči nimam nič ugovorov, zoper svojo pa mnogo."

*

Obiskovalec razstave: „Koliko stane ta slika?"
Slikar: „Tri tisoč šilingov."
Obiskovalec: „Človek, kaj si vendar mislite! Cena je tako visoka, kot da bi bili že najmanj tristo let mrtvi!"

*

„Ali je klečal pred teboj, ko ti je odkrival ljubezen?"
„Ne, ni bilo mogoče."
„Zakaj pa ne?"
„Ker sem mu sedela na kolenih."

*

„Kaj vzameš, kadar si prehlajen?"
„Šest robcev na dan."

*

Med prijateljicami: „Kako ti je moja najnovejša fotografija všeč?"
„Imenitna je. Taka bi morala v resnici biti."

*

„Lepo prosim za majhno miloščino."
„Dobro. Ali bi hoteli pomagati moji hčerki pri spravljanju premoga?"
„O ... prosim ... ali bi si lahko ogledal."
„Kaj pa, koliko je premoga?"
„Ne, vašo hčerko."

Žena ne mara ...

... da mož pri zajtrku bere časopis

... da ne pride nikdar točno h kosilu, potem pa še godrnja, da je kosilo postano

... da zmeraj pripoveduje, kako dobro je kuhala njegova mati in kako je bilo pri njej vedno vse pospravljeno

... da ji nikdar ne pozabi povedati, kako so njene prijateljice lepo oblečene

... da v družbi rad pove, koliko je njegova žena stara

... da vedno hvali druge ženske

CARLO MANZONI

Mačka v avtomobilu

Gospa Veneranda je sedla za krmilo, njen inštruktor pa poleg nje.

„Kaj boste torej storili, preden vžgete motor?" jo je vprašal.

„Najprej se bom prepričala," je odgovorila gospa Veneranda in se ozrla okrog sebe, „ali v avtomobilu ni mačke".

„Kako, prosim?" je vprašal inštruktor. „Kaj ste rekli?"

„Rekla sem," je ponovila gospa Veneranda, „da bom najprej preverila, ali v avtomobilu ni mačke. Priznati morate, da bi bilo sila nevarno voziti avtomobil, če bi bila v njem mačka. Zato bom mačko vrgla ven, še preden bom sedla za krmilo."

„Jaz vas učim voziti avtomobil," je dejal inštruktor, „mačka pa nima s tem nobene zveze. Najprej morate preveriti, v kakšnem položaju je menjalnik."

„Kakor hočete," je dejala gospa Veneranda. „Vi ste učitelj in jaz moram storiti to, kar mi ukažete: to pomeni: da moram najprej preveriti, v kakšnem položaju je menjalnik, mačko pa bom vrgla ven kasneje. Če pravite, da lahko mačko spodim šele potem, ko preverim, v kakšnem položaju je menjalnik, pomeni to, da je to pravilno."

„Poslušajte!" je dejal učitelj in zaškripal z zobmi, „v avtomobilu ni nobenih mačk, ali vam je jasno? In če bi tudi bile, kaj mi to mar? Tukaj sem zato, da vas naučim voziti avtomobil, in ne, kako se iz avtomobila mečejo mačke! Ali sem se izrazil dovolj jasno?"

„Popolnoma," je odgovorila gospa Veneranda. „Toda jasno, da si vas nikoli ne bi drznila zaprositi, naj mi pokažete, kako je treba vreči mačko iz avtomobila. Sicer pa mi tega niti ni treba pokazati, to lahko storim brez vas. Četudi ne bi vedela, kako je treba vreči mačko iz avtomobila ... Iskreno rečeno, to niti ni pogoj za opravljanje izpita ... Ali morda nimam prav?"

„Prav imate," je odgovoril inštruktor in si obrisal znoj s čela.

„Ko smo torej pojasnili zadevo z mačko," je nato dejala gospa Veneranda, „bi morala še pojasniti, kako je treba voziti avtomobil. Ugotovila bom torej, v kakšni legi je menjalnik, potem bom vrgla mačko ven, in kaj naprej ..."

„Če je sploh kakšna mačka v avtomobilu, jo lahko najprej vržete ven ..." je šepetajoče dejal inštruktor in vzdihnil.

„E, to pa ne gre tako;" je vzkliknila gospa Veneranda. „Najprej mi rečete, da moram preveriti, v kakšni legi je menjalnik, zdaj pa spet pravite, da moram najprej vreči mačko ven. Kaj je to? Mar mislite, da me boste tako naučili voziti? Niti sami ne veste, kako je treba pričeti, to vam odkrito povem!"

Gospa Veneranda je stopila iz avtomobila in zaloputnila vrata za seboj.

„Našla si bom drugega inštruktorja, ki bo vešč svojega dela!" je vzkliknila in se oddaljila s hitrimi koraki, medtem ko je inštruktor gledal za njo z izbuljenimi očmi.

Avstrijski dogodki

● Sejem cvetlic v Gradcu

V dneh od 21. do 25. marca priredijo štajerski vrtnarji in cvetličarji v veliki industrijski hali graškega sejma posebno razstavo cvetja, zelenjave, zaščitnih sredstev, semenja in vrtnarskega orodja. Prireditev pod geslom „Pomlad v Gradcu“ je doslej največja tozadevna manifestacija v Avstriji, saj pričakuje obiskovalce okoli 100.000 najrazličnejših cvetlic v vsej svoji čudoviti lepoti. Poleg Avstrije sodelujejo na razstavi tudi Danska, Izrael, Nizozemska in Zahodna Nemčija. Med poučnimi filmi, ki jih bodo predvajali v dneh razstave, je tudi novi film z naslovom „Cvetlična dežela Štajerska“. S cvetjem pa bodo še posebej razveselili tudi vsakega tisočega obiskovalca.

● Večji obisk muzejev

Lani so v javnih muzejih v Avstriji zabeležili skupno 2,768.712 obiskovalcev, kar je bilo za okroglo 165.000 oseb več kot v letu 1967. Največji porast števila obiskovalcev so zabeležili v državnih muzejih na Dunaju, namreč od 1,221.193 (47 odstotkov) na 1,457.401. Število obiskovalcev v deželnih muzejih se je dvignilo od 1,027.222 na 1,127.916, medtem ko je obisk v mestnih muzejih očitno precej nazadoval. Pri tem razvoju pa je vsekakor značilno, da povečanega zanimanja za muzejske zbirke niso zabeležili pri domačem prebivalstvu, marveč gre glavna zasluga za večje število obiskov v muzejih predvsem tujskemu prometu.

● Teden ČSSR v Beljaku

Predvidoma v dneh od 4. do 10. maja bodo v Beljaku (Parkhotel in Posthotel) priredili poseben „Češkoslovaški teden“, kakor so bile v prejšnjih letih podobne prireditve posvečene že Grčiji, Franciji, Jugoslaviji in Italiji. V okviru tega „Češkoslovaškega tedna“ bodo v Beljaku v omenjenih dveh hotelih nudili češkoslovaške kulinarične specialitete, poleg tega pa predstavili tudi češkoslovaško folkloro.

NOVICE IZ SLOVENIJE

● Začetek v Planici

Danes se bo v svetovno znani dolini smučarskih skakalnic — v Planici — začela tridnevna mednarodna prireditev „Planica 69“, s katero bo doživela svojo premiero nova velikanka, 160-metrska skakalnica. Na prireditvi bodo sodelovali najboljši skakalci iz vseh delov sveta, zato splošno pričakujejo, da bo v okviru letošnjih planiških smučarskih poletov dosežen nov svetovni rekord. Prireditelji so se v zadnjih tednih temeljito pripravljali na podili, da bi lahko v vsakem pogledu izpolnili želje neštetih obiskovalcev, ki se bodo v teh membni dogodek in se vsestransko potrutreh dneh zbirali ob novi skakalnici-velikanki.

● Večja industrijska proizvodnja

V prvih dveh mesecih letošnjega leta je bila industrijska proizvodnja v Sloveniji za 11,9 odstotka večja kakor v prvih dveh mesecih minulega leta; produktivnost slovenske industrije pa se je v istem obdobju povečala za 8,5 odstotka. Skupna vrednost izvoza iz Slovenije v prvih dveh mesecih tega leta je znašala 477,4 milijona N-din ter je bila skoraj za 30 odstotkov večja kot v istem obdobju lanskega leta. Dvomesečni indeks slovenskega izvoza industrijskih izdelkov je znašal 127, pri kmetijskih pridelkih pa celo nad 145.

● Krvavi cestni davek

Prejšnji teden se je v Sloveniji pripetilo 110 prometnih nesreč; devet ljudi je zgubilo življenje, 32 oseb je bilo huje in 53 laže ranjenih, materialna škoda pa je znašala skupno okoli 625.000 dinarjev. Po vzrokih nesreč je bila spet na prvem mestu vinjenost, drugi vzrok je bila prevelika hitrost, takoj zatem pa je sledilo nepravilno zadržanje pešcev. Od začetka tega leta pa so v Sloveniji zabeležili že 889 prometnih nesreč, pri teh 58 smrtnih žrtev ter 339 huje in 493 laže poškodovanih oseb; celotno škodo na avtomobilih so ocenili na več kot 6,380.000 dinarjev.

Sadna drevesca vseh vrst — češpljina in slivna po močno znižanih cenah — jagodičje in vinske trte oddaja

drevesnica MARKO POLZER

p. d. Lazar pri Št. Vidu v Podjuni

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opažanja — 6.45 Vesele melodije — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 9.00 Za prijatelje glasbe — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljev. — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Operni koncert — 13.45 Gospodarska poročila — 14.00 Slavni orkestri, slavni dirigenti — 15.00 Več uka, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Večerni koncert — 18.55 Danes zvečer boste videli in slišali.

Sobota, 22. 3.: 6.09 Vesele melodije — 9.00 Smeh sodi k oliki — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Avstrijska književnost danes — 15.00 Orkestralni koncert — 16.30 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Domovina Avstrija — 20.00 Portret — 21.00 Orkestralni koncert — 22.10 Jazz — 22.45 Resni pesniki enkrat drugače — 23.10 Majhna nočna glasba.

Nedelja, 23. 3.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Orkestralni koncert — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Ljubite klasiko — 16.30 Ženske Evrope — 17.05 Znanstveni obzornik — 18.00 Veselo petje, veselo igranje — 19.10 Mojstri tričetrtinskega takta — 20.00 „Korenine zla“, radijska igra — 21.30 Komorna glasba — 22.10 Irski Shakespeare — 22.50 Moderna pesem — 23.10 Glasba z Dunaja.

Ponedeljek, 24. 3.: 6.05 Odkrito povedano — 6.08 Agrarna politika — 6.13 Vesele melodije — 13.45 Avstrijska pripovedka — 17.10 Mednarodna radijska univerza — 17.30 Mladinska redakcija — 19.35 Raziskovalna naloga — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Glasbeni feljton — 21.30 Čas, ki v njem živimo — 22.10 Znanje časa — 23.10 Sodobna glasba.

Torek, 25. 3.: 6.05 Preden odidete — 6.12 Vesele melodije — 13.45 Pesnik Paul Verlaine — 17.10 Raziskovalci na obisku — 19.35 Pogled v glasbene revije — 19.45 Pesmi in balade — 20.00 Za in proti — 21.00 Prizor — 21.30 Klavirsko delo Franza Schuberta — 23.20 Studio nove glasbe.

Sreda, 26. 3.: 6.05 Odkrito povedano — 6.09 Vesele melodije — 13.45 Tuji pripovedniki — 17.10 Spoznanje in zanimanje — 17.30 Mladinska redakcija — 18.00 Iz parlamenta — 19.35 Življenje s knjigami — 20.00 „Radovedne žene“, glasbena komedija — 22.10 Kriminalna igra — 23.10 Sodobna glasba.

Četrtek, 27. 3.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 6.12 Vesele melodije — 13.45 O humanizmu — 17.30 Raziskovalno delo visokih šol — 18.00 Iz parlamenta — 19.35 Kulturnopolitične perspektive — 19.45 Šansoni — 20.00 Bodočnost od včeraj — 21.00 Sonatina — 21.15 V žarišču — 22.10 Srečanje v pogovoru — 22.30 Kraljica instrumentov — 23.10 Avstrijska glasba dvajsetega stoletja.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen sobote, nedelje in praznikov): 5.00 Pozdrav — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.05 Zveneč jutranji pozdrav — 9.00 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave — 14.00 Za ženo — 14.15 Slovenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 16.00 Koncert po željah — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda.

Sobota, 22. 3.: 5.05 Začetek dneva s pihalno godbo — 5.05 Obvestila za kmetijske delavce — 7.55 Naš višni vrt — 8.20 Priljubljene melodije — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Glasbena oddaja — 18.00 Za delovno ženo — 18.40 Koroški profili — 20.10 Združeni ob glasbi — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 23. 3.: 7.35 Jutranji koncert — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Veliki zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.25 Glasbeni desert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Koncert po željah — 16.30 To je moj Dunaj — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Majhen večerni koncert — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in zapojte — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 „Grof luksemburški“, opereta.

Ponedeljek, 24. 3.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Družba in poklicni svet v pesništvu — 9.30 Ljudska glasba sveta: Afrika — 10.15 Balade in romance — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Venček melodij — 16.45 Koroka književnost: Wilhelm Rudnigger — 17.10 Glasba je naš konjiček — 19.15 Dom in šola — 20.10 „Polži jedo travo“, radijska igra — 21.30 Ljudska glasba sosedov: Jugoslavija — 22.10 Svetovno hokejsko prvenstvo (Švedska : Sovjetska zveza).

Torek, 25. 3.: 5.05 Veselo zaigrano — 8.15 Davčno pravo — 8.20 Priljubljene melodije — 9.00 Pripovedke svetovne književnosti — 9.30 Glasbeno pismo — 10.05 Bajke iz Avstrije — 10.35 Dnevni problemi gospodarstva — 11.00 Ljudska glasba — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Otroška telovadba — 16.00 Venček melodij — 16.45 Kulturno-kritične poti — 18.00 Koroško visokošolsko pospeševanje — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Orkestralni koncert — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Sreda, 26. 3.: 5.05 Ljudske viže — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Sodobno avstrijsko pesništvo — 9.30 Venček melodij iz musicla „Poljubljanje prepovedano“ — 10.25 Nova ljudstva, nove kulture — 10.45 Razvoj klavirske glasbe — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 15.00 Aktualnost Kleista in Büchnerja — 15.15 Koroški avtorji: Konrad Koller — 15.30 Glasba iz Slovenije in Koroške — 16.00 Venček melodij — 16.45 Iz knjige gostov — 17.10 Oddaja za vojake — 18.00 Kulturna prizma — 19.15 Obisk pri koroških pihalnih godbah — 20.10 „Sedemdeseturni teden“ — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Ljudska glasba v Avstriji in drugod.

Četrtek, 27. 3.: 5.05 Vesel začetek dneva — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Avstrijske narodne pravljice — 10.05 Mladina muzicira za mladino — 10.35 Naša cesta — 10.45 Basni iz vsega sveta — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 Naši otroci in gozd — 15.00 Ura pesmi — 16.00 Venček melodij — 16.45 Znanost iz prve roke — 17.10 V dunajski koncertni kavarni — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Naš vsakdanji kruh — 21.00 Diletto musicale.

Petek, 28. 3.: 5.05 Pihalna godba — 8.15 Priljubljene melodije — 9.00 Razvoj glasbe v zadnjih sto letih — 9.30 Pot po Koroškem — 11.00 Ljudska glasba — 13.45 Glasba po kosilu — 14.00 In ljudje so tako prijetni — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Glasba za mladino — 16.00 Venček melodij — 16.45 Književnost iz Štajerske — 17.10 Konec tedna z glasbo — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Veselo zaigrano — 20.10 Koroška lovska ura — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.25 Pogled k sosedu.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 22. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Pesmi na moravsko narodno poezijo.

Nedelja, 23. 3.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 24. 3.: 14.15 Informacije — Žena, družina, dom — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 25. 3.: 14.15 Informacije — Koroška kronika — Športni mozaik — Valentin Polanšek bere svoje pesmi.

Sreda, 26. 3.: 14.15 Informacije — Za gospodarstvo — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

Četrtek, 27. 3.: 14.15 Informacije — Ura pesmi — Pomenek s starši.

Petek, 28. 3.: 14.15 Informacije — Portreti slovenskih prosvetnih društev na Koroškem.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1. PROGRAM

Sobota, 22. 3.: 10.00 Prenos iz Planice — 15.00 Za otroke — 15.05 Za mladino — 15.30 Kaj lahko postanem — 16.00 Svetovno hokejsko prvenstvo (Finska : Amerika) — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Storilcu na sledi — 22.10 Šport — 22.40 Čas v sliki — 22.50 Cirkuško-revijski film.

Nedelja, 23. 3.: 10.00 Prenos iz Planice — 15.50 Koncert — 16.30 Za otroke — 17.05 Sir Francis Drake — 17.30 Za družino — 18.00 Iz moje knjižnice — 18.30 Naš sosed v vesolju — 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna — 19.30 Šport — 20.15 Čar glasu — 21.25 Svetovno prvenstvo (Kanada : Češkoslovaška) — 22.00 Čas v sliki.

Ponedeljek, 24. 3.: 18.00 Novo iz kmetijstva — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Družina Feuerstein — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komisar — 21.15 Poštni predal 7000 — 21.25 Svetovno hokejsko prvenstvo (Švedska : Sovjetska zveza) — 22.00 Čas v sliki.

Torek, 25. 3.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Jurij Preda potuje okoli sveta — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Prosimo, odložite — 21.15 Čas polovičnih src — 22.40 Čas v sliki.

Sreda, 26. 3.: 10.00 Kaj lahko postanem — 10.30 Avstrija v dobi Babenberžanov — 11.00 Pot na Bali — 16.30 Pavliha in mala lisica — 17.10 Mala risalna šola — 17.35 Za mladino — 18.00 Francoščina — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Obzorja — 21.00 Svetovno hokejsko prvenstvo (Amerika : Češkoslovaška) — 21.40 Čas v sliki — 23.00 Iz parlamenta.

Četrtek, 27. 3.: 10.30 Indijska umetnost — 11.00 Kuba — 11.30 Resen kalendarij — 12.00 Kaj je čas — 18.00 Italijanščina — 18.25 Šport — 18.50 Policijsko poročilo — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20,15 Zlati strel — 21.45 Čas v sliki — 21.55 Svetovno hokejsko prvenstvo (Švedska : Kanada) — 23.00 Iz parlamenta.

Petek, 28. 3.: 10.00 Senegal danes — 11.00 Deklica Safir — 18.00 Znanost aktualno — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Jez — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Stari sodnik — 21.15 Svetovno hokejsko prvenstvo (Češkoslovaška : Sovjetska zveza) — 21.50 Čas v sliki.

TV LJUBLJANA

Sobota, 22. 3.: 8.35 Šolska oddaja — 10.00 Smučarski skoki v Planici — 17.45 Po domače z Beneškimi fanti — 18.15 Mladinska igra — 19.15 Nova obdobja Jugoslavije — 19.40 Za boljši jezik — 20.00 Dnevnik — 20.35 Festival zabavnih melodij „Zagreb 69“ — 22.05 Maščevalci — 22.55 Kažipot — 23.15 Poročila.

Nedelja, 23. 3.: 8.45 Madžarska oddaja — 9.15 Po domače — 9.20 Kmetijski razgledi — 9.50 Primožev dnevnik — 10.30 Smučarski skoki v Planici — 13.10 Kažipot — 17.25 Pevka Elisabeth Schwarzkopf — 18.15 Komedijanti, film — 20.00 Dnevnik — 20.45 Svetovno hokejsko prvenstvo (Kanada : Češkoslovaška) — 22.15 Samci, humoreska — 23.00 Športni pregled — 23.25 Dnevnik.

Ponedeljek, 24. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Ruščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Ruščina — 16.10 Angleščina — 16.45 Madžarski pregled — 17.35 Otroška oddaja — 18.00 Po Sloveniji — 18.25 Razvoj gospodarstva — 18.50 Šlager sezone — 19.20 Ljudje in poklici — 20.00 Dnevnik — 20.35 Aleksander Dubrovski, drama — 22.20 Svetovno hokejsko prvenstvo (Švedska : Sovjetska zveza) — 23.45 Poročila.

Torek, 25. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Angleščina — 16.10 Francoščina — 17.45 Risanka — 18.00 Mokedajeve pravljice — 18.20 Oddaja za italijansko manjšino — 18.40 Iz slovenske glasbene zakladnice — 19.05 Reportaža z Galeba — 19.35 Arhitekt ing. Edo Mihovec — 20.00 Dnevnik — 20.45 Svetovno hokejsko prvenstvo (Amerika : Kanada) — 22.15 Zgodba molka — 23.05 Poročila.

Sreda, 26. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 16.00 Svetovno hokejsko prvenstvo (Finska : Sovjetska zveza) — 18.30 Francoščina po francosko — 18.45 Poljudno znanstveni film — 19.15 Popularna glasba — 19.45 Prospekt — 20.00 Dnevnik — 20.35 Rezerviran čas — 21.35 Človek s kamero — 22.30 Poročila.

Četrtek, 27. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 10.30 Nemščina — 11.00 Angleščina — 14.45 Šolska oddaja — 15.40 Nemščina — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.45 Pravljica — 18.00 Risanka — 18.15 Po Sloveniji — 18.45 Mračna jesen, jugoslovanski film — 19.30 Glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ko je pomlad — 21.05 Kulturne diagonale — 21.45 Wojeck — 22.35 Svetovno hokejsko prvenstvo (Švedska : Kanada) — 23.45 Poročila.

Petek, 28. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Francoščina — 14.45 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.55 Naika, serijski film — 18.15 George Gershwin: Rapsodija v modrem — 19.00 Svetovno hokejsko prvenstvo (Češkoslovaška : Sovjetska zveza) — 19.40 Poročila — 21.20 Oskrbnik, film — 23.00 Poročila.

RADIO LJUBJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 22. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Narodno-zabavne melodije — 9.50 Naš avtostop — 12.10 V domačem tonu — 12.40 Domače melodije, vmes prenos iz Planice — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 V veselem ritmu — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Zborovsko petje — 18.15 Vsako soboto „Top-pops 11“ — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Poje Metka Štok — 20.00 Sobotni mozaik — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.30 Iz fonoteke radia Koper — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 23. 3.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.40 Skladbe za mlade poslušalce — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši — 10.30 Smučarski poleti „Planica 69“ — 14.05 Popoldne ob zabavni glasbi — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Operni koncert — 17.30 Radijska igra — 18.11 Solistična in ansambelska glasba — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.15 Serenadni večer — 23.15 Zaplešimo ob glasbi velikih orkestrov.

Ponedeljek, 24. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Cicibanov svet — 9.30 Paleta zvokov — 12.10 Chopinovi valčki — 12.40 Koncert pihalnih orkestrov — 14.05 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Partizanski invalidski pevski zbor — 17.05 Iz opere „Faust“ — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Poje Jožica Svete — 20.00 Simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Lahko noč s pevci zabavne glasbe.

Torek, 25. 3.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Morda vam bo všeč — 12.10 Poje mezzosopranistka Giulietta Simionato — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Glasbeno udejstvovanje mladih — 14.25 Popoldanski koncert lahke glasbe — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 V torek nasvidenje — 18.45 Svet tehnike — 19.15 Poje Edvin Fliser — 20.00 „Krst pri Savici“, drama — 21.15 Deset pevcev, deset melodij — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 Plesni orkestri in ansambli RTV Ljubljana, Zagreb in Beograd.

Sreda, 26. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Iz glasbenih šol — 9.30 Zabavna glasba — 9.45 Poje vokalni kvintet „Anton Neffat“ iz Maribora — 12.10 Orkester Slovenske filharmonije — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Koncert za oddih — 14.35 Voščila — 15.40 Naš podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Odskočna deska — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Nočni vrtiljak zabavnih zvokov.

Četrtek, 27. 3.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Radijska šola — 9.25 Iz zakladnice resne glasbe — 12.10 Iz opere „Gorenjski Slavček“ — 12.40 Pihalni orkestri na koncertnem odru — 14.05 Bolgarski mladinski zbor — 14.25 Operetne melodije — 15.40 Kontrabasist Budislav Vidrih — 17.05 Simfonični koncert — 18.15 Iz naših studiov — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Poje Lidija Kodrič — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Angleška drama 30 let — 22.15 Pri skladatelju Vinku Globokarju — 23.05 Stare angleške balade — 23.15 Lahko noč z jugoslovanskimi pevci zabavne glasbe.

Petek, 28. 3.: 8.08 Skladbe Matije Bravničarja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Morda vam bo všeč — 12.10 S sporedov za violiniste — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Koncert lahke glasbe — 14.35 Voščilo — 15.20 Napotki za turiste — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Poje Rafko Irgolič — 20.00 Tekmovanje amaterskih zborov — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Zagrebški solisti — 23.15 Lahko noč s priljubljenimi pevci zabavne glasbe.

103-krat poročen

Velimir Antič iz vasi Topaonice pri Požarevcu v Jugoslaviji se je znova oženil s svojo prvo ženo Dragino. Zadeva ne bi bila prav nič razburljiva, če ne bi šlo že za njegovo 103. poroko.

Ko je bilo Antiču 13 let, so ga s starši odvedli v bolgarsko taborišče v Nišu. Očeta so mu ubili, mater pa poslali v Sofijo; ostal je sam. Po koncu vojne ni imel kam, domačo hišo so porušili, star pa je bil komaj štirinajst let.

V sosednji vasi se je seznanil z Dragino, ki je bila njegovih let, in odločila sta se za poroko. Medene tedne pa sta morala preživeti v zaporu, ker sta bila oba mladoletna. Pozneje sta se kmalu razšla. Dragina se je znova omožila, Antič pa se je odločil za precej avanturistično življenje. S svojim konjem je jezdil od sejma do sejma in zbiral neveste. Imel je precej bogat spisek godnih nevest — od deklet do obetajočih vdov; večina nevest pa mu je kmalu spet pobegnila.

Pri vseh številnih ženitvah pa tudi ni pozabil na kontrolo. Na domačem dvorišču je stal visok steber in ob vsaki novi poroki je Velimir zasekal vanj s sekiro znamenje. Pri stotretjem ženitovanju pa tudi steber ni več držal in se je zrušil. Tedaj je Velimir prenehal s porokami.

Velimir na starost obuja spomine. Pripoveduje, da je imel menda le tri otroke, močno pa bi moral pobrskati po svojem spominu, če bi se hotel spomniti, od katere žene so.